

**KUINKA NUORET AIKUISET PARITANSSIJAT KIELEN-
TÄVÄT AJATUKSIAAN PARITANSSIN KEHOLLISESTA
VUOROVAIKUTUKSESTA**

Henna Ahonen
Tampereen yliopisto
Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta
Suomen kielen tutkinto-ohjelma
Kandidaatintutkielma
Heinäkuu 2019

Tampereen yliopisto
Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta
Suomen kielen tutkinto-ohjelma

AHONEN, HENNA: Kuinka nuoret aikuiset paritanssijat kielentävät ajatuksiaan paritanssin kehollisesta vuorovaikutuksesta
Kandidaatintutkielma, 34 sivua + liitteet [2 kpl]
Heinäkuu 2019

Tutkielmassa tarkastellaan nuorten aikuisten paritanssijoiden ajatusten ja käsitysten kielentämistä paritanssin kehollisesta vuorovaikutuksesta. Tarkastelun kohteeksi on valittu aineistossa esiintyvien verbien osoittamat prosessit, sillä ne pystyvät kuvaamaan kahden tanssijan välistä kehollista vuorovaikutusta. Kieltä tarkastellaan syntaktis-semanttisesta näkökulmasta. Tutkielman aineisto muodostuu kahdeksan paritanssin harrastajan haastattelusta, jotka on äänitetty ja litteroitu.

Aineistoa analysoidaan kognitiivisen kieliteorian yhdestä kielioppimallista, kognitiivisesta kieliopista, valittujen tarkastelutapojen avulla. Tutkielman analyysissä käsiteltävät verbit on jaettu aktiivisen toimijuuden perusteella kolmeen lukuun. Ensiksi tarkastellaan verbejä, joissa viejä on aktiivinen toimija. Sen jälkeen käsitellään verbejä, joissa seuraaja on aktiivinen toimija. Lopuksi tarkastellaan verbejä, joissa joko viejä tai seuraaja on aktiivinen toimija. Kognitiivisen kieliopin käsitteistä keskeisiä tutkielmassa ovat käsitteistys ja kielentäminen (profilointi) sekä verbien osoittamien prosessien muuttuja ja kiintopiste. Tutkimustehtävänä on tarkastella nuorten aikuisten paritanssijoiden kielellisten ilmauksien verbien osoittamia prosesseja ja niiden osallistujia.

Työni analyysi osoittaa, että aineiston verbit voidaan jakaa aktiivisen toimijuuden perusteella ja että verbeillä on merkityspotentiaalia kielentää paritanssin kehollista vuorovaikutusta. Monissa aineiston verbien osoittamissa prosesseissa OBJEKTI liikkuu viejältä seuraajalle. Nämä prosessit ovat perfektiivisiä. Osa aineiston verbeistä on luonteeltaan imperfektiivisiä. Analyysi osoittaa myös, että tietyille verbeille on tyypillistä, että niiden yhteydessä kielennetään tietty osarakenne.

Avainsanat: kehollinen vuorovaikutus, kognitiivinen kielioppi, käsitteistys, lauseoppi, semantiikka

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	3
2	TUTKIMUSTAVOITTEET JA TUTKIMUSAINEISTO	5
2.1	TUTKIMUSTAVOITTEET	5
2.2	TUTKIMUSAINEISTO.....	6
3	TEORIA JA METODI	8
3.1	KEHOLLINEN LÄSNÄOLO	8
3.2	KÄSITTEISTYKSISTÄ KIELENTÄMISEEN	9
3.3	METODOLOGISET VALINNAT	11
4	PARITANSIN KEHOLLISTA VUOROVAIKUTUSTA KUVAAVAT VERBIT ...	13
4.1	TARKASTELTAVAT VERBIT	13
4.2	VIEJÄ AKTIIVISENA TOIMIJANA.....	14
4.2.1	<i>ANTAA JA TARJOTA</i>	15
4.2.2	<i>EHDOTTAÄ JA EHDOTELLA</i>	19
4.2.3	<i>PÄÄTTÄÄ</i>	20
4.3	SEURAAJA AKTIIVISENA TOIMIJANA.....	22
4.3.1	<i>SAADA</i>	22
4.3.2	<i>TULLA</i>	23
4.3.3	<i>PYSYÄ JA OLLA MUKANA</i>	25
4.4	VIEJÄ JA SEURAAJA AKTIIVISINA TOIMIJOINA	26
4.4.1	<i>KUUNNELLA, KUULOSTELLA JA TUNNUSTELLA</i>	27
4.4.2	<i>OTTAÄ</i>	28
4.4.3	<i>TOTEUTTAÄ</i>	29
4.4.4	<i>MUKAUTUA, MUKAUTTAÄ, MUOKATA, MUUTTAÄ JA MUUNTAÄ</i>	30
4.4.5	<i>KORJATA, KORJAILLA JA PAIKATA</i>	31
5	PÄÄTÄNTÄ	32
	LÄHTEET	34
	LIITE 1: HAASTATTELUKYSYMYKSET	
	LIITE 2: TALLENNUS- JA ARKISTOINTILUPALOMAKE	

1 JOHDANTO

sillon alkuun se oli vaan semmonen et tavallaan uus maailma aukeni et tällastako voi ihmiskeholla niinku tehdä

Paritanssissa kehollisuus on vahvasti esillä. Siinä voidaan saada kontakti toiseen ihmiseen kehon avulla. Ensisijainen merkitysten välittämisen väylä onkin tanssijan oma keho: kuinka välittää toiselle keholliset viestit ymmärrettävästi? Paritanssissa kehot eli sisäiset tilat kohtaavat, ja ne muodostavat yhteisen uuden tilan (Kurki 2015: 83). Kurki (mp.) on lainannut tilan käsitteen Bradburyltä ym. (2000), jotka käsittävät vuorovaikutustilan (*space between*) vähintään kahden eri tekijän väliseksi tilaksi, jossa todelliset ilmiöt syntyvät. Ihminen ei kommunikoi koskaan pelkästään sanoilla. Tanssissa, joka on nonverbaalista käyttäytymistä, liikkeet voivat yksinään olla kommunikatiivisia. (Hanna 1979: 4.) Tanssi voidaan määritellä ihmisen käyttäytymiseksi, joka koostuu tarkoituksenmukaisista rytmillisistä kehollisista liikkeistä, jotka ovat kulttuurillisesti muodostuneita sekvenssejä. Näillä nonverbaalisilla kehollisilla liikkeillä on myös luontainen ja esteettinen arvonsa. (Hanna 1979: 19.)

Koska kehollisuus, fyysinen kosketus ja sanattomat viestit ovat keskeisiä paritanssissa, kehollisen vuorovaikutuksen tutkiminen paritanssin kontekstissa on mielestäni mielekästä. Mielenkiintoisen paritanssista tekee vuorovaikutuksen näkökulmasta se, ettei siinä tarvita sanoja. Puhetta tärkeämmässä roolissa ovat tanssijoiden keholliset viestit ja niiden välittyminen tanssipartnerille. Tämän kandidaatintutkielman mielenkiinnon kohteena on siis paritanssin kehollinen vuorovaikutus, joka yhdistyy tutkielmassa toiseen mielenkiinnon kohteeseeni, ajatusten kielentämiseen. Keskityn erityisesti siihen, kuinka haastattelemani nuoret aikuiset paritanssijat kielentävät ajatuksiaan ja käsityksiään kehollisesta vuorovaikutuksesta. Keskiössä on paritanssijoiden kielelliset ilmaukset, eritoten niiden ilmaisemien verbien osoittamat prosessit. Vaikka sanat eivät riitäkään kuvaamaan sitä kokemusta, jota paritanssissa voi parhaimmillaan saavuttaa, ne voivat kertoa jotakin meille siitä tavasta, jolla puhujat kehollisen vuorovaikutuksen käsittävät ja mielikuvaistavat.

Tutkielma jakautuu viiteen päälukuun. Toisessa luvussa tuon esiin työn tutkimustavoitteet, joista motivoituvat tutkimuskysymykset. Esittelen toisessa luvussa myös tutkielman aineiston ja sen keruutavan. Kolmannessa pääluvussa, teoria- ja metodiluvussa, esittelen työn teoriataustan, joka perustuu keskeisimmin kognitiiviseen kielioppiin. Nostan esiin työn kannalta keskeisiä kognitiivisen kieliopin ajatuksia ja määrittelen analyysissä käyttämäni käsitteet. Neljäntenä päälukuna on analyysi.

Olen valinnut aineistostani tarkastelun kohteeksi sellaiset verbit, joita käyttäen haastateltavat kuvaavat kehollista vuorovaikutusta paritanssista. Tarkasteltavien verbien valintaan on vaikuttanut myös niiden yleisyys aineistossa, sillä verbejä on suhteessa muihin kehollista vuorovaikutusta kuvaaviin sanaluokkiin hyvin paljon.

2 TUTKIMUSTAVOITTEET JA TUTKIMUSAINEISTO

Tässä luvussa esittelen ensiksi tutkielman tavoitteet ja tutkimuskysymykset. Sen jälkeen esittelen tutkielman aineiston ja sen keruutavan.

2.1 TUTKIMUSTAVOITTEET

Keskeinen tämän työn kiinnostuksen kohde on selvittää, kuinka nuoret aikuiset paritanssin harrastajat kielentävät ajatuksiaan ja käsityksiään paritanssin kehollisesta vuorovaikutuksesta. Tutkielman tavoitteena on tarkastella haastateltavien puheen ilmauksia ja analysoida niitä kognitiivisen kieliopin käsitteiden ja menetelmien avulla. Valitsin tarkastelun kohteeksi verbit, koska niiden profiloimat merkitykset kuvaavat aineistossa kahden tanssijan välistä vuoropuhelua. Lisäksi verbien osoittamia prosesseja on aineistossa suhteellisen paljon verrattuna muiden kielellisten kategorioiden profiloimiin ilmiöihin, merkityksiin ja käsitteisiin. Kognitiivisessa kieliopissa verbien hahmottamat prosessit nähdään laajempina rakenteina kuin pelkkien verbilekseemien esiintyminä. Käsittelen tässä työssä verbien osoittamien prosessien osallistujia kognitiivisen kieliopin käsitteitä muuttuja ja kiintopiste apuna käyttäen. Analyysi jakautuu kolmeen varsinaiseen analyysilukuun. Ensiksi käsittelen verbejä, joissa viejä on aktiivinen toimija. Toiseksi tarkastelen verbejä, joissa seuraaja on aktiivinen toimija. Kolmanneksi käsittelen verbejä, joissa joko viejä tai seuraaja on aktiivinen toimija. Tutkimuskysymykset motivoituvat tutkimustavoitteista. Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Millaisia verbien hahmottamia prosesseja aineistossa esiintyy ja millaisia osallistujia prosessit saavat, kun kielennetään ajatuksia paritanssin kehollisesta vuorovaikutuksesta?
2. Kuinka nuoret aikuiset paritanssijat kielentävät ajatuksiaan paritanssin kehollisesta vuorovaikutuksesta?

Ensimmäiseen, spesifisempään kysymykseen, pureudutaan analyysiosiossa. Se vastaa tutkimuksen pienempää tehtävää: se kertoo jotakin olennaista itse tutkittavasta ilmiöstä. Analyysista hahmottuu päätännässä pohdittavaksi laajempi analyyttinen kerros, joka vastaa tutkimuskysymykseen 2. Se vastaa tutkimuksen suurempaa tehtävää.

2.2 TUTKIMUSAINEISTO

Työn aineisto on kerätty haastattelemalla yksitellen kahdeksaa nuorta aikuista paritanssin harrastajaa. Suurin osa haastateltavista on yli 20-vuotiaita. Haastateltavien kokemus paritanssista vaihtelee noin vuodesta yli kymmeneen vuoteen. Muutamalla haastateltavista on jonkin verran kokemusta kilpailusta rock'n'swing -tansseissa ja yhdellä myös ohjaamisesta. Kaikkia haastateltavia yhdistää kokemus lavatansseista. Jokainen haastattelu on äänitetty älypuhelimella. Synkroninen tutkimusaineisto koostuu siis kahdeksan eri puhujan haastattelusta. Haastatteluiden kesto on yhteensä 2 h 49 min.

Kaikki haastattelut toteutettiin keväällä 2019. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa haastattelussa esitetään avoimia kysymyksiä valituille yksilöille tai ryhmille (Metsämuuronen 2009: 220). Myös tässä tutkimuksessa haastatteluiden rungon muodostivat haastattelijan etukäteen suunnittelemat avoimet kysymykset, jotka on liitetty tämän tutkielman loppuun (Liite 1). Ensimmäisen haastattelun jälkeen muokkasin haastattelurunkoa hieman kysymyksestä 8 alkaen. Olennainen muutos oli viejän ja seuraajan roolien mukaantulo jokaiseen tutkielmani kannalta keskeiseen kysymykseen. Muutin kysymyksiä näin siksi, että viejän ja seuraajan ilmaisemisella lausuman merkitysrakenteeseen oletetaan kaksi toimijaa. Ajattelin näin kohdistavani kysymyksiäni selkeämmin kehollisen vuorovaikutuksen kielentämiseen, siihen, mikä on tämän tutkielman fokuksessa. Kaikkiin äänitettyihin haastatteluihin on kertynyt jotakin kehollisuudesta.

Haastattelutilanteessa edettiin etukäteen suunniteltujen kysymysten varassa. Haastattelijan rooli oli haastattelutilanteissa kuunteleva. Tilan antaminen jokaisen haastateltavan omille ajatuksille oli avainasemassa. Kysymysten lisäksi jokaiseen haastatteluun sisältyi virike, video, jonka tein ennen haastatteluiden tekemistä (ks. virikehaastattelusta Törrönen 2017). Videolla kuvataan kahden tanssijan paritanssia. Haastattelukysymyksistä (Liite 1) kysymykset 6 ja 7 liittyvät näytettyyn videoon. Tällaiseen virikkeeseen päädyin kahdesta syystä. Ensinnäkin virike voi johdatella keskustelemaan kehollisesta vuorovaikutuksesta, jota muuten voisi olla vaikea kielentää. Toiseksi video puoltaa paikkaansa muuten sanallisessa haastattelussa, sillä kun keskustellaan paritanssista, jossa sanoilla ei ole valtaroolia vaan jossa kaksi tanssijaa ja heidän yhteinen tanssinsa on tärkeässä asemassa, jonkinlaisen esitysmuodon mukaan ottaminen haastattelutilanteeseen oli perusteltua.

Olen litteroinut äänitteistä ne kohdat, joissa puhutaan jotakin kehollisuudesta. Käytännössä olen litteroinut suurimman osan, koska kehollisuutta esiintyy äänitteissä suhteellisen paljon. Litteroinnin tein hyvin karkeasti. Litteraatioissa ei siten ole esimerkiksi prosodiaan liittyviä merkintöjä. Työni tavoitteiden kannalta karkea litterointi, jossa on näkyvillä vain kielennetyt ilmaukset, on so-

piva, sillä tarkastelun kohteena on haastateltavien käyttämät kielelliset tuotokset, ei esimerkiksi keskustelun rakentuminen, joka vaatisi tarkempaa tarkekirjoitusta. Tarkasteltavien verbien valintakriteerinä olen käyttänyt sitä, että niiden tulee kuvata kehollista vuorovaikutusta: ilmauksessa ajatellaan olevan osallisina useampi kuin yksi olento, ja näiden osallistujien välillä tapahtuu tai on jotakin. Esimerkiksi *antaa*-verbin hahmottamassa prosessissa on mukana osallistujana joku, joka antaa sekä joku toinen, SAAJA, ja näiden lisäksi OBJEKTI, jonka ANTAJA SAAJALLE antaa.

3 TEORIA JA METODI

Tässä luvussa esittelen tutkielman teorian ja metodin. Tämä kolmas pääluke jakautuu kolmeen alalukuun. Ensimmäinen niistä käsittelee kehollista läsnäoloa, joka nähdään sosiaalisen vuorovaikutuksen lähtökohtana. Paritanssi on kohtaamista, joka on kehollisen läsnäolon yksi muoto. Toisessa alaluvussa esittelen tutkielman teoreettisen viitekehyksen, kognitiivisen kieliopin, ajatuksia. Kognitiivinen kielioppi sopii tutkielmani teoreettiseksi taustaksi, sillä se tarjoaa työkaluja niiden prosessien tarkasteluun, joissa ei-kielellisistä käsitteistyksistä muodostetaan kielellisiä ilmauksia. Kolmannessa alaluvussa, metodiluvussa, määrittelen keskeiset käsitteet, joiden avulla tarkastelen aineistoani.

3.1 KEHOLLINEN LÄSNÄOLO

Sosiaalinen vuorovaikutus on ihmisten välillä tapahtuvaa toimintaa, jossa jaetaan merkityksiä. Vuorovaikutus ei ole ainoastaan kielen avulla tapahtuvaa, vaan merkityksiä välitetään myös kehollisesti. Myös paikka ja tila vaikuttavat merkityksen muodostumiseen. (Haddington & Kääntä toim. 2011: 12.) Sosiaalisen vuorovaikutuksen lähtökohtana voidaan pitää kehollista läsnäoloa, joka tarkoittaa tilannetta, jossa ihmiset ovat samassa ajassa ja samassa paikassa, jolloin he voivat aistia toisensa (Peräkylä & Stevanovic 2016: 33). Tällainen tilanne mahdollistaa monet eri sosiaalisen vuorovaikutuksen käyttämät resurssit, joista yksi on fyysinen kosketus, joka on tärkeä muun muassa ihmisen sosiaalisen kehityksen ja pitkäkestoisempien emotionaalisten kiintymyssuhteiden syntyminen kannalta (Peräkylä & Stevanovic 2016: 33–34). Peräkylä ja Stevanovic (2016: 34–35) nostavat artikkelissaan esiin myös sen, että kosketus on eläimillä vieläkin merkittävämmässä asemassa sosiaalisuuden kannalta kuin ihmisillä, joilla on aivan erityinen kyky, toisin kuin eläimillä, olla läsnä toisilleen silloinkin, kun he ovat etäällä toisistaan: kun ihminen keskusteleo toisten kanssa, hän aistii yleensä jotakin toisen ihmisen läsnäolosta. Artikkelissa lainataan Robin Dunbarin (2003) esittämää ajatusta, jonka mukaan keskustelu on ”kaukaa koskettamista” (*grooming at a distance*) (Peräkylä & Stevanovic 2016: 35). Kehollisella läsnäololla on kaksi muotoa, kokoontuminen ja kohtaaminen, joista jälkimmäisellä Erving Goffman tarkoittaa sitä, kun ihmiset suuntaavat huomion toisiinsa ja esimerkiksi siihen, mitä he yhdessä tekevät (Peräkylä & Stevanovic 2016: 38). Peräkylän ja Stevanovicin sanoin ”kohtaamisessa luodaan kokemuksellinen mikromaailma, johon ihmiset kohtaamisen ajaksi uppoavat” (Peräkylä & Stevanovic 2016: 38). Paritanssi, joka on tämän tutkielman kiinnostuksen

kohteena, on yksi kohtaamisen (*encounter*) muoto, jossa fyysisen kosketuksen avulla välitetään kehoollisia viestejä.

3.2 KÄSITTEISTYKSISTÄ KIELENTÄMISEEN

Tässä luvussa esittelen tutkielman teoriataustan, joka perustuu keskeisimmin kognitiiviseen kielioppiin. Kognitiivinen kielioppi sopii työni teoriataustaksi, sillä se tarjoaa työkaluja haastateltavien ajatusten kielentämisen tarkasteluun. Kognitiivinen kielioppi (*Cognitive Grammar*) on yksi kognitiivisen kieliteorian kielioppimalli, joka katsoo kielen olevan osa ihmisen kognitiota (Langacker 2008: 8). Siten kielen tutkimuksessa on voimassa samat lainalaisuudet kuin muun kognition (havainnon, ajattelun, muistin) tutkimuksessa. Kielen ensisijainen tehtävä on merkitysten välittäminen. Kielioppikin nähdään motivoituvan semantiikasta käsin: kielen rakenteilla on merkityksensä (mts. 3).

Kielenyksiköt ovat luonteeltaan symbolisia (Langacker 2008: 14). Symbolinen rakenne kytkee yhteen fonologisen ja semanttisen rakenteen. Toisin sanoen symbolinen rakenne on polaarinen: se koostuu fonologisesta ja semanttisesta navasta, muotorakenteesta ja merkitysrakenteesta. (mts. 15.) Pienikin ero muotorakenteesta vaikuttaa merkitysrakenteeseen: jos muoto muuttuu, myös merkitys muuttuu.

Merkitykset nähdään **käsitteistyksinä** (*conceptualizations*), jotka – toisin kuin staattiset käsitteet – ovat dynaamisia käsiterakenteita. Niitä muodostettaessa hyödynnetään sekä uusia ja jo vakiintuneita käsitteitä että älyllistä, sensomotorista ja emotionaalista tietoa niin fyysisessä ja kielellisessä kuin sosiokulttuurisessakin ympäristössä. (Langacker 2008: 30.) Merkitys koostuu sekä käsitteellisestä sisällöstä (*conceptual content*) että niistä eri tavoista konstruoida tuota sisältöä. Termi **konstruoida** (*construe*) viittaa kykyymme käsittää ja esittää sama asiointi vaihtoehtoisilla tavoilla. (mts. 43.) Samakin kielenulkoisessa todellisuudessa vallitseva asiointi voidaan siis pukea sanoiksi monella eri tavalla, ja erilaiset rakenteet voivat kuvata samaa tilannetta. Puhujan kielellisen rakenteen valintaan vaikuttaa se, mitä asiointilan eri puolia puhuja haluaa nostaa esiin ja mitä häivyttää takalalle (Visapää 2008: 24). Tätä jäsenysprosessia, merkityksenmuodostusprosessia, kutsutaan käsitteistämiseksi (Visapää 2008: 24).

Käsitteistykseen eli merkityksen muodostamiseen voidaan lukea kuuluvaksi viisi havaintouloottuvuutta. Langacker havainnollistaa näitä eri ulottuvuuksia teatterimetäforalla. Ensinnäkin **käsitteistäjä** on se, joka katsoo näytelmää ja joka samastetaan puhujaan. Toiseksi käsitteistykseen kuuluu **käsitteistyssuhde**, havaitsijan eli käsitteistäjän ja havainnoin kohteen välinen havaintosuhte.

Kolmanneksi **ilmauksen maksimaalinen ala** kattaa kaiken sen, minkä katsoja eli ilmauksen käsitteistäjä paikaltaan näkee. Neljänneksi **ilmauksen välitön ala** käsittää sen, mikä on yleisen huomion kohteena eli teatterin lavan, ja viidenneksi **ilmauksen profiili** eli hahmo vastaa teatterissa tarkennettua huomion kohteeksi noussutta näyttelijää. (Langacker 1999: 49.)

Langackerin (2008: 55) mukaan käsitteellinen sisältö on niin kuin teatterin näyttämö ja konstruointi viittaa eri tapoihin katsoa tuota näyttämöä. Merkityksenmuodostukseen vaikuttavat eri konstruoinnin ulottuvuudet: se, millä tarkkuudella me näyttämöä katsomme (*specificity*), mitä me valitsemme katselemisen kohteeksi (*focusing*), mihin elementteihin me kiinnitämme huomiomme (*prominence*) ja mistä näkökulmasta me katsomme (*perspective*), vaikuttavat siihen, mitä me todella näemme (mp.). Ilmauksen käsitteellisen sisällön määrittävät ilmauksen aktivoimat **kognitiiviset merkitysalueet** (*cognitive domains*), jotka muodostuvat käsitteistä, kokemuksista, käsitekomplekseista, tietojärjestelmistä jne. (Langacker 1999: 5; 2008: 44; Leino 1993: 73). Merkityksenmuodostuksessa voi aktivoitua yksi tai useampi kognitiivinen merkitysalue, joka muodostaa käsitteistyksen kontekstin tai taustan (Leino 1993: 73).

Spesifisyydellä Langacker (1999: 5) viittaa kykyymme käsittää ja kuvata jokin ilmiö, merkitys tai käsite eri abstraktiotasoilla. Siten hierarkiaketjussa *chianti* > *viini* > *juoma* > *neste* > *aine* kaikista spesifisin ilmaus on *chianti* ja *aine* puolestaan skemaattisin (mp.).

Kognitiivisen kieliopin **kuvio/tausta-ajattelun** (*figure/ground organization*) mukaan käsitteistyksen muodostuvat sekä kuviona olevasta hahmosta että taustana olevasta kehuksesta (Leino 1993: 74). Käsitteistysten kielennysprosessissa, profiloinnissa (*profiling*), käsitteistäjä valitsee kielelliselle ilmaukselle merkitysrakennetta vastaavat kielenaineokset (Surakka 2019: 53). Ilmauksen käsitteellisestä taustasta käsitteistäjä valitsee kielennettäväiksi vain merkityksen kannalta korosteiset osat, mutta sellaisetkin taustaan kuuluvat merkityskomponentit, joita ei sanota ääneen, voivat vaikuttaa ilmauksen merkitykseen (Surakka 2019: 53). Profiloitua ilmaukset voidaan jakaa **olioihin** (*things*) ja **relaatioihin** (*relationships*) (Langacker 2008: 67). Ilmauksen hahmoksi eli profiiliksi (*profile*) kutsutaan tätä ilmauksen huomion kohteeksi nostamaa tiettyä oliomaista tai relationaalista kielenainesta. Ilmauksen profiili erottuu siis kuviona ilmauksen taustasta ja hahmottaa jonkin ilmiön, merkityksen tai käsitteen taustana olevaan kehukseen. (Visapää 2008: 73.) Myös taustalle jäävä kehys vaikuttaa ilmauksen kokonaistulkintaan (Leino 1993: 77).

Kielenaineiksia on kahdenlaisia: olioita ja relaatioita. Oliot ovat statiivisia, ja niiden tarkastelussa ajan käsite ei ole korosteisessa asemassa. Substantiivit edustavat olioita. Relaatiot voidaan jakaa vielä atemporaalisiin ja prosessuaalisiin relaatioihin. Atemporaalisilla relaatioilla on negatiivinen temporaalinen hahmo eli niiden tarkastelu ei edellytä ajan käsitettä. Atemporaalisia relaatioita edus-

tavat adjektiivit, adverbit, post- ja prepositiot, sijapäätteet, konjunktiot jne. Prosessuaalisilla relaatioilla eli **prosesseilla** on puolestaan temporaalinen hahmo eli niiden kuvaamat tilanteet kehittyvät ajassa. Prosesseja edustavat verbit. Prosessit voidaan jakaa **perfektiivisiin ja imperfektiivisiin prosesseihin**. (Leino 1993: 73–74.) Perfektiiviset prosessit profiloivat relaation, joka muuttuu ajassa, kun taas imperfektiiviset prosessit konstruoivat stabiilin tilanteen jatkuvuutta (Langacker 2008: 147).

3.3 METODOLOGISET VALINNAT

Tutkielma on luonteeltaan kvalitatiivinen mutta hyödyntää myös hieman kvantitatiivisia menetelmiä. Kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen menetelmän vastakkainasettelun sijaan on parempi puhua eräänlaisesta menetelmien jatkumosta, jossa painotukset vaihtelevat (Metsämuuronen 2009: 265). Pääasialliseksi tutkimusotteeksi on järkevä valita jompikumpi menetelmistä, sillä tutkimusotteet eroavat toisistaan melko paljon. Jos lähtökohdaksi otetaan kvalitatiivinen lähestymistapa, on mahdollista liittää esimerkiksi haastatteluun jonkinlainen pieni kvantitatiivinen mittaus jostakin kiinnostavasta asiasta, joka toimii kvantitatiivisen tutkielman havainnollistuksena. (mts. 266.) Olenkin hyödyntänyt kvantitatiivista tutkimusotetta aineiston verbien lukumäärien laskemisessa. Esittelen verbit lukumäärineen taulukoissaan analyysiluvussa.

Tutkielman analyysi perustuu keskeisimmin kognitiivisen kieliopin menetelmiin ja tapoihin tarkastella kielen rakenteita. Esittelen niistä tässä analyysini kannalta keskeisimmät. Todelliset ilmaukset muodostetaan kielellisten ilmausten mallien mukaan (J. Leino 2003: 76). Käytän työssäni näistä malleista kognitiivisen kieliopin käsitettä **rakenneskeema** (*constructional schema*) enkä esimerkiksi konstruktiokieliopin käyttämää konstruktiota. Työni painottuu ilmausten merkityksiin, ja kognitiivinen kielioppi keskittyy nimenomaan tarkastelemaan merkitystä, kun taas konstruktiokielioppi painottaa muotoa (mts. 69). Rakenneskeemassa tietty muotorakenne liittyy tiettyyn merkitysrakenteeseen (Visapää 2008: 27). Kun puhuja muodostaa ilmausta tällaisen mallin, rakenneskeeman, pohjalta, hän käytännössä valitsee ja sovittaa leksikaaliset ainekset valmiiseen muottiin. Osa rakenneskeeman elementeistä on korosteisempia. Todellisesta ilmauksesta voi jäädä jokin skemaattisen rakenneskeeman osa toteutumatta eli elaboroitumatta. Yleensä kuitenkin korosteiset osat toteutuvat leksikaalisesti spesifioituneessa aktuaalisessa ilmauksessa. (J. Leino 2003: 76.)

Analyysissa huomio kohdistuu verbien osoittamiin relaatioihin, prosesseihin, jotka koostuvat kahdesta tai useammasta huomionalaisesta elementistä, joita kutsutaan **osallistujiksi** (*participants*). Verbin profiloimaan prosessiin osallistuu ensisijaisena jäsenenä **muuttuja** (*trajectory*) ja toissijaisena jäsenenä **kiintopiste** (*landmark*). (Langacker 1999: 8; Leino 1993: 73.) Verbin profiloiman prosessin

muuttujaa edustaa subjekti. Kiintopistettä edustaa verbin profiloimassa prosessissa puolestaan objekti. Kiintopisteitä voi olla verbin hahmossa useampikin kuin yksi. Niiden profiloituminen ei kuitenkaan ole aina välttämätöntä, kun taas muuttuja sitä vastoin yleensä profiloituu. (Leino 1993: 105; Langacker 2008: 71.) Verbin osoittaman **prosessin hahmo** koostuu siis kahdesta tai useammasta osallistujasta ja niiden välisestä suhteesta (Leino 1993: 73). Esimerkiksi lausumassa *Viejä antaa tilan* finiittiverbi ilmaisee relaatiota ja substantiivilausekkeet sen yhdistämiä olioita. Ilmaus ei aina spesifioi kaikkia verbin osoittamaan prosessiin kuuluvia osallistujia (Leino 1993: 73). Esimerkiksi lausuma *Mä en tiedä kuinka paljon sä seuraajana jouduit paikkaamaan siinä* esittää yksikön 2. persoonan ja 'paikkaamisen' välisen relaation; paikkaamisen kohde sisältyy skemaattisena lauseen kokonaismerkitykseen, vaikka ilmaus ei sitä erikseen spesifioi. Prosessi voi siis olla skemaattinen jonkin osarakenteen osalta, jolloin prosessin jollakin osarakenteella ei ole ilmauksessa ilmivastinetta (Surakka 2012: 21). Silloin kun kaikki prosessin osarakenteet on pantu ilmi, voidaan sanoa, että prosessi on täysin elaboroitu. (Surakka 2012: 21.)

Analyysissa käytän kontekstietoa tulkinta-apuna varsinkin näkökulman hahmottamisessa. Toisin sanoen, onko ilmaus hahmotettu viejän vai seuraajan näkökulmasta? Kontekstiedolla tarkoitan lauseyhteyttä, mutta toisaalta myös sitä yleistä tietoa paritanssista, että viejä vie ja seuraaja seuraa. Olen pyrkinyt ottamaan esimerkeissä tarpeeksi kontekstia mukaan, jotta lukija voi päätellä, onko esimerkki konstruoitu viejän vai seuraajan näkökulmasta.

4 PARITANSSIN KEHOLLISTA VUOROVAIKUTUSTA KUVAAVAT VERBIT

Tämä neljäs pääluku sisältää tutkielman analyysin. Tarkastelen aineistossa esiintyvien verbien osoittamia prosesseja, jotka kuvaavat paritanssin kehollista vuorovaikutusta. Ensimmäisessä alaluvussa esittelen analyysissä tarkastelemani verbit. Analysoitavat verbit jaan aktiivisen toimijuuden perusteella kolmeen erilliseen lukuun. Toisessa alaluvussa käsittelen verbien osoittamia prosesseja, joissa viejä on aktiivinen toimija. Kolmannessa alaluvussa verbien kuvaamissa asiointiloissa seuraaja on aktiivinen toimija. Neljännessä alaluvussa tarkastelemissani verbeissä joko viejä tai seuraaja on aktiivinen toimija.

4.1 TARKASTELTAVAT VERBIT

Tarkastelen analyysissäni aineistossa esiintyvien verbien osoittamia prosesseja. En käsittele kaikkia verbileksemejä, joita aineistossa esiintyy, vaan keskityn niistä yleisimpiin ja erityisesti kehollisen vuorovaikutuksen kannalta mielenkiintoisiin leksemeihin. Esimerkiksi verbit *viedä* ja *seurata* olen rajannut analyysini ulkopuolelle, vaikka niiden toteutumia aineistossa on suhteessa muihin verbeihin hyvin paljon. Verbin *viedä* esiintymiä on aineistossa yhteensä 52 ja verbin *seurata* toteutumia 25. Niiden merkitys on kuitenkin kontekstissaan niin vakiintunut, sillä paritanssissa on viejän ja seuraajan roolit, joiden toimintaa verbit *viedä* ja *seurata* kuvaavat.

Valitsin aineistosta tarkasteltaviksi verbit, jotka kuvaavat yhdessä seuralaistensa kanssa paritanssin kehollista vuorovaikutusta eli sitä, kuinka kahden tanssijan kehot keskustelevat keskenään. Taulukkoon 1 on koottu analyysissä käsiteltävät verbit ja niiden esiintymien lukumäärä aineistossa.

Taulukko 1 . Kehollista vuorovaikutusta kuvaavat verbit.

saada	14	pysyä	6	tunnustella	2
antaa	14	ehdottaa	6	muokata	1
tulla	14	mukautua	6	muuttaa	1
kuunnella	11	korjata	4	muuntaa	1
ottaa	8	kuulostella	3	ehdotella	1
päättää	7	tarjota	3	paikata	1
toteuttaa	7	mukauttaa	2	korjailla	1

Ne verbit, jotka esiintyvät aineistossa vain kerran, olen ottanut mukaan analyysiin siitä syystä, että niiden merkitys on hyvin lähellä aineiston muita verbejä. Verbit *muokata*, *muuttaa* ja *muuntaa* ovat lähimerkityksisiä verbien *mukautua* ja *mukauttaa* kanssa. Aistihavaintoverbeihin kuuluva *tunnustella* on merkitykseltään lähellä toista aistihavaintoverbiä *kuunnella*. Molemmat ilmaisevat aktiivista havainnointia. Verbi *kuunnella* on mielenkiintoinen, sillä se ei ilmaise aineistossa prototyyppistä *kuunnella*-verbin hahmottamaa prosessia, jossa yleensä prosessin muuttujana oleva ihminen saa informaatiota ympäröivästä maailmasta kuuloaistin avulla. Tässä aineistossa *kuunnella*-verbin aistikanavana ei olekaan kuuloaisti vaan tuntoaisti. Verbiä *kuunnella* käytetään aineistossa enemmän kuin *tunnustella*-verbiä, joka koodaa ensisijaisesti tuntoaistilla tapahtuvaa havainnointia. Frekventatiiviverbi *kuulostella* on merkitykseltään lähellä *kuunnella*-verbiä. Samoin frekventatiiviverbit *ehdotella* ja *korjailla* puoltavat paikkaansa analyysissa, sillä molemmista esiintyy aineistossa vastaava johtamaton muoto. Verbi *paikata* on semanttisilta ominaisuuksiltaan verbin *korjata* kaltainen.

4.2 VIEJÄ AKTIIVISENA TOIMIJANA

Tämän luvun analyysissa tarkastelen verbejä, joissa viejä on aktiivinen toimija. Taulukkoon 2 on koottu nämä verbit ja niiden esiintymien lukumäärä aineistossa.

Taulukko 2. Verbit, joissa viejä on aktiivinen toimija.

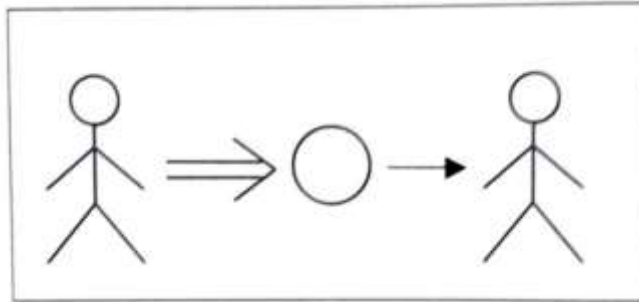
antaa	14	ehdottaa	6	ehdotella	1
päättää	7	tarjota	3		

Näistä verbeistä *antaa* ja *tarjota* ovat semanttisilta ominaisuuksiltaan hyvin lähellä toisiaan. Molemmat voidaan luokitella antamisverbeihin, sillä ne ilmaisevat sellaista prosessia, jossa joku luovuttaa jollekin toiselle jonkin OBJEKTIN (P. Leino, Herlin, Honkanen, Kotilainen, J. Leino & Vilkkumaa 2001: 171, 177). Toisaalta myös verbin *ehdottaa* ilmaisema prosessi implikoi, että joku antaa jollekulle jotakin, jonka tämä voi joko ottaa vastaan tai olla ottamatta. Näillä verbeillä onkin merkityspotentiaalia ilmaista kehollista vuorovaikutusta paritanssissa, sillä niiden avulla voidaan kuvata kahden tanssijan välistä kehollista viestintää. Verbi *päätää* on merkitykseltään kauimpana muista ryhmän verbeistä. Sen ilmaiseman prosessin hahmoon kuuluu olio, joka päättää jotakin, mutta päätöksellä ei ole samalla tavalla suoraa vaikutusta toiseen olioon kuin esimerkiksi *antaa*-verbin tapauksessa. Kuitenkin aineiston *päätää*-verbin esiintymät ovat luonteeltaan sellaisia, joissa päätöksen tekijän päätös vaikuttaa tanssipartneriinkin. Siksi *päätää*-verbilläkin on ilmaisuvoimaa kuvata kahden tanssijan keskinäistä vuoropuhelua yhteisen tanssin aikana.

Seuraavaksi tarkastelen kutakin näistä verbeistä erikseen. Käsittelen verbin *ehdottaa* ja sen frekventatiivisen johdoksen *ehdotella* samassa luvussa sekä lähimerkityksiset *antaa* ja *tarjota* omassa luvussaan.

4.2.1 ANTAA JA TARJOTA

Verbi *antaa* ilmaisee prosessin, jossa ANTAJA luovuttaa SAAJALLE jonkin hallussaan olevan LAHJAN. Tämä ANTAA-rakenneskeema on siten kolmipaikkainen. Prototyypisessä tapauksessa ANTAA-rakenneskeeman kolmesta pääosallistujasta ANTAJA ja SAAJA ovat henkilöitä ja LAHJA konkreettinen esine. Antamistapahtumaa kontrolloi ANTAJA, joka prototyypisessä tilanteessa ojentaa konkreettisen esineen SAAJALLE yleensä käsillään. ANTAJA vastaa ilmauksen semanttisista rooleista agenttia, LAHJA patienttia ja SAAJA hyötyjää. ANTAJA on antamistapahtumassa keskeinen toimija, joka päättää, siirtykö LAHJA SAAJALLE. ANTAJAN välitön toiminta kohdistuu LAHJAAN, joka on täysin passiivinen osallistuja, toisten kontrolloima olio. SAAJA on antamistapahtumassa se osallistuja, johon tapahtuman toiminta vaikuttaa. SAAJA voi kohdistaa myös voiman patienttiin, niin kuin ANTAJAKIN, ja näin omalta osaltaan kontrolloida tilannetta. Viime kädessä tapahtuman kontrolli on kuitenkin ANTAJALLA. (P. Leino ym. 2001: 17, 68, 73.)

Kuvio 1. Prototyypinen antamistapahtuma (P. Leino ym. 2001: 68).

Kuviossa 1 kuvataan prototyypinen antamistapahtuma kuvanotaatiota käyttäen. Verbin ilmaisemalla prosessilla on aina jokin kehys, johon verbin kuvaama tapahtuma, toiminta, olotila tms. sijoittuu. Tätä tapahtumakehystä esittää kuviossa kuvion ympärille piirretty kehys. Antamistapahtumassa on aina mukana subjekti, ANTAJA, verbin kuvaaman toiminnan tekijä. Tätä inhimillistä oliota esittää kuviossa vasemmanpuoleinen tikku-ukko, jolla kuvataan yleensäkin inhimillistä oliota. Ympyrä, joka esittää kuvanotaatioissa aina oliota, esittää kuviossa objektin ilmaisemaa LAHJAA. Kaksoisnuoli ANTAJAN ja LAHJAN välillä kuvaa sitä voimaa, joka siirtyy ANTAJASTA LAHJAAN. Tätä transitiivinuolta vastaa kielellisessä ilmauksessa predikaattiverbi. Verbi *antaa* saa aina objektin, joten se on transitiivinen. Transitiivinen nuoli kuvanotaatiossa suuntaa aina relaation muuttujasta sen kiintopisteeseen. Spatiaalinen nuoli ympyrän ja oikeanpuoleisen tikku-ukon välillä esittää objektin ilmaiseman LAHJAN liikerataa kohti SAAJAA. (P. Leino ym. 2001: 88–92.) Leino on käyttänyt *antaa*-verbin osoittaman prosessin liikkujasta nimeä LAHJA. Käytän omassa analyysissäni kuitenkin Leinon LAHJAKSI nimeämästä prosessin osallistujasta nimeä OBJEKTI. Siten *antaa*-verbin osoittaman prosessin keskeiset osallistajat ovat ANTAJA, OBJEKTI ja SAAJA.

Antaa-verbin sisältävissä ilmauksissa viejä on yleensä aktiivinen toimija, lukuun ottamatta muutamaa poikkeusta, jotka esittelen jäljempänä. *Antaa*-verbi hahmottaa prosessin, joka kytkee yhteen kaksi oliota. Näistä oliosta prosessin muuttujan ilmaisee lauseen subjekti ja kiintopisteen lauseen objekti. *Antaa*-verbin ilmaisemissa prosesseissa yleensä viejä on se, joka antaa seuraajalle jotakin. Viejä on siis ANTAJA ja prosessin muuttuja, jota ei kuitenkaan kaikissa esimerkeissä ole pantu ilmi. Kontekstista voi kuitenkin päätellä, että ANTAJA on viejä. Seuraaja on puolestaan aina SAAJA, eikä silläkään ole aina aineiston lausumissa ilmivastinetta. Viejän tavoin sen voi kontekstista päätellä. Lauseen objektin ilmaiseman kiintopisteen – sen mikä ANTAJAN ja SAAJAN välillä kulloinkin liikkuu – kielellinen vastine sen sijaan voi vaihdella aineiston esimerkeissä.

(1) jos seuraaja on ennakoitavissa sillä että hän tekee tekee just **sen** mitä niinku tavallaan **viejä on antanut** niin sit se niinku helpottaa

Esimerkissä 1 *viejä* eli lauseen muuttuja on kielennetty, samoin *seuraaja*, joka ei esiinny kuitenkaan samassa relatiivilauseessa *antaa*-verbin kanssa vaan joka esiintyy jo ilmauksen alussa. Kaikilla verbeillä on positiivinen temporaalinen hahmo eli kesto: ne esittävät jonkin tilanteen ajallista jatkumista tai kehittymistä (Leino 1993: 85). *Antaa*-verbi ilmaisee perfektivisen prosessin eli muuttujan ja kiintopisteen välinen spatiaalinen suhde muuttuu prosessin kuluessa (mp.). Kiintopisteen osoittaa esimerkissä demonstratiivipronomini *se*, joka on lausumassa akkusatiiviobjektina. Antamistapahtuman alussa *se* jokin on viejän hallussa, kunnes prosessin kuluessa *se* jokin päättyy seuraajan haltuun. Ilmauksen teemana on seuraajan toiminta, toisin sanoen seuraajan tekeminen on etualaistettu suhteessa viejän toimintaan eli antamiseen. *Antaa*-verbi kielennetään lausuman loppupuolella ja on perfektissä. Niinpä *antaa*-verbin osoittama prosessi ei enää kuvaa sitä hetkeä, kun viejä antaa sen jonkin seuraajalle, vaan sitä hetkeä, kun seuraajalla on *se* jokin jo hallussaan. Samoin esimerkissä 2 kuvataan ensisijaisesti seuraajan toimintaa tai ajattelua ja sitä hetkeä, kun viejä on jo antanut seuraajalle antamistapahtuman OBJEKTIN. Prosessin kiintopisteenä on substantiivi *impulssi*, joka on spesifisempi kuin esimerkin 1 *se*. Asian voi ilmaista niinkin, että *se* on skemaattisempi siirtyvän OBJEKTIN elaboraatio kuin *impulssi*.

- (2) ja sit sitä on vaan silleen ettei tohon suuntaa voi pyörähtää vaikka se ois just se mihin niinku **impulssi on** jollain käden liikkeellä vaikka **annettu** tai vartalo vartalokontaktilla jollain
- (3) **viejä antaa impulssin** ja sitten et sitä on se sitten kroppa tai liike-energia että se onkin ehkä semmonen mitä niinku välillä pistää vastaan että ei luota että oma järki on liikaa siinä jotenkin hallinnoimassa tilannetta
- (4) ja sit se **viejä** vaan niin kun **antaa** sille **tilan** versus että se viejä toteuttaa sen

Esimerkissä 3 kiintopisteenä on myös *impulssi*. Esimerkissä 4 seuraaja on laitettu lauserakenteeseen ilmi osoittamalla *se* pronomiinilla *se*, joka on allatiivissa. Henkilöviitteinen allatiivi ilmaisee väylän päätepisteen (P. Leino ym. 2001: 49) eli antamistapahtumassa sen, mihin ANTAJAN antama OBJEKTI päättyy eli seuraajan hallintapiiriin. Esimerkissä 4 kiintopisteenä on substantiivi *tila*, kuten myös esimerkissä 5.

- (5) ja sitten taas seuraajana niin jotenkin tavallaan ehkä alkuun pääsee helpommalla mut sit niinku kun on pidempään tanssinut niin sitten se tulee justinsa siinä tavallaan että sä teet jotain omaa sinne ja niin kun tavallaan täytät sen **tilan** mikä sulle **annetaan**
- (6) ainakin vartalosta peilaamalla pystyy hyvin kuunteleen ja näkeen et mihin suuntaan se viejä on niinku lähössä mihin suuntaan se on viemässä sua ja sitten tota käsistä tulee sit se toinen niinku viesti että **annetaan joku suunta** sille seuraajalle
- (7) mä ootan et mitä se toinen tekee ja musta se on oikeestaan myös tosi ihanaa koska sitten on välillä sillain et mitä tässä tapahtuu ja sit on sillain et pyörii ja hyörii joka suuntaan ja vaikka mitä et se on

semmonen tavallaan et mä vähän niinku okei **antakaa taitonne** käsiini tai silleen että että ei oo ehkä kauheen aktiivinen se oma rooli et silleen et se on semmonen semmonen tota seuraava

Esimerkeissä 5 ja 6 esiintyy myös henkilöviitteinen allatiivi: esimerkissä 5 se on ilmaistu puhekielillä muodolla *sulle* ja esimerkissä 6 sen ilmaisee substantiivilauseke *sille seuraajalle*. Esimerkin 7 lausuma on konstruoitu seuraajan näkökulmasta. Objektina, kiintopisteenä, on *taitonne*. Tässä lausumassa kielennetään se, mitä seuraa, kun seuraaja saa objektin tarkoitteen, *taitonne*, haltuunsa: *sitten on välillä sillain et mitä tässä tapahtuu ja sit on sillain et pyörii ja hyörii joka suuntaan ja vaikka mitä*. Aineiston ilmauksissa on muutenkin tyypillistä, että niissä ilmaistaan se, mitä OBJEKTIN haltuun ottamisesta seuraa: mitä seuraaja tekee tai toimii tai ajattelee.

Muutaman kerran aineistossa käytetään *antaa*-verbiä kuvaamaan antamistapahtumaa, jossa aktiivisena toimijana voi olla joko viejä tai seuraaja. Niinpä prosessin muuttuja eli ANTAJA voi olla joko viejä tai seuraaja. Esimerkeissä 8 ja 9 on molemmissa kielellinen ilmaus *toinen*, jolle antaminen kohdistuu: esimerkissä 8 sen näkee henkilöviitteisestä allatiivista *toiselle*, esimerkissä 9 se on pääteltävissä lauseyhteydestään, jossa se on taivuttamattomana muodossa *toinen*.

- (8) niin sit niin kun (-) niin kun ehkä luoda semmonen yhteispeli että tavallaan **antaa** toiselle **se mahollisuus** myöskin tanssia
- (9) sit jos on ihan tutun ihmisen kanssa niin pystyy **antaa** tavallaan **kaiken sen tunteen** mitä tulee ja toinen ei niinku lue niitä väärin

Esimerkissä 8 prosessin kiintopisteenä on *se mahollisuus* ja esimerkissä 9 substantiivilauseke *kaiken sen tunteen*. Muissa tämän luvun esimerkeissä kiintopisteenä on objekti, joka antaa seuraajalle jotakin vihjettä siitä, mitä tämä voisi seuraavaksi konkreettisesti tehdä. Antamistapahtuma on myös niissä silmin havaittavissa: kun viejä antaa impulssin tai tilan tai jonkin suunnan seuraajalle, viejän keho liikkuu. Kiintopisteet *se mahollisuus* ja *sen tunteen* ovat sen sijaan merkitykseltään erityyppisiä. Nämä abstraktit ilmaukset eivät vaadi ANTAJALta kehollista liikettä eivätkä ne kerro SAAJALLE, mitä tämän pitäisi seuraavaksi konkreettisesti tehdä. Toki tunteet näkyvät kehollisesti esimerkiksi ilmeissä ja ryhdissä. Ilmaus *antaa mahollisuus* voi myös olla puhujan kielioppiin konventionaalistunut kielellinen ilmaus, joka on vakiintunut kokonaisuus, jonka puhuja tuottaa automaattisesti ja ilman konstruktiivista ponnistelua (Leino 1993: 61).

Tarjota-verbi voidaan luokitella myös antamisverbeihin. Se voi ilmaista *antaa*-verbin tavoin antamista ja ojentamista. *Suomen kielen perussanakirja* (PS) esittelee *tarjota*-verbin osoittaman prosessin siten, että se hahmottaa jonkin olion, joka ehdottaa, kehottaa tai pyytää jotakuta toista oliota

ottamaan jonkin OBJEKTIN vastaan tai haltuun tai käyttämään tätä OBJEKTIA hyväkseen (PS s. v. *tarjota*). Kun ANTAJA tarjoaa jonkin OBJEKTIN SAAJALLE, tähän antamistapahtumaan sisältyy mahdollisuus siitä, että SAAJA voi kieltäytyä ottamasta vastaan ANTAJAN tarjoamaa OBJEKTIA. ANTAJA ikään kuin odottaa ensin SAAJAN vastauksen, ottaako tämä vastaan ANTAJAN OBJEKTIN vai ei. Tämän jälkeen vasta seuraa itse antamistapahtuma, OBJEKTIN vaihtaminen ANTAJAN hallinnasta SAAJAN hallintapiiriin, jos SAAJA on myöntäväinen ottamaan OBJEKTIN vastaan. Tätä näkemystä vahvistaa esimerkiksi 10 *voida*-verbistä esiintyvä konditionaalimuoto: seuraajan ei ole pakko tehdä sitä, mitä viejä hänelle tarjoaa.

(10) ja viemisestä niin kun vaikeeta tekee se et sun pitää päättää mitä sä teet ja sit varsinkin kun alottaa niin se on tosi paljon hankalampaa ja sit sun pitää myöskin kertoa selkeesti sille toiselle niin kun että mitä sä tavallaan niin kun mitä mitä sä **tarjoot** sille **mitä niinku se vois tehdä**

(11) öö no ehkä justiin se että pyrin panostaan siihen et niin kun tavallaan **tarjoo** aina sen seuraajan tasta huolimatta **semmosen niin kun hyvän paikan mennä** et ei lähe viemään niin kun ensimmäistä kertaa tanssivalle mitään älytöntä

Esimerkkien 10 ja 11 konteksteista voi päätellä, että se, joka tarjoaa jotakin, on viejä. Se, mihin viejän tarjoama OBJEKTI päättyy, ilmaistaan esimerkiksi 10 henkilöviitteisellä allatiivilla *sille*. *Tarjota*-verbin hahmottaman prosessin kiintopisteenä on esimerkiksi 10 relatiivilause *mitä niinku se vois tehdä* ja esimerkissä 11 *semmosen hyvän paikan mennä*. Molemmat ilmaukset ottavat huomioon seuraajan: seuraajalle tarjotaan jotakin, jota tämä voisi tehdä (10), tai seuraajalle tarjotaan hyvä paikka mennä (11). Esimerkin 11 *tarjota*-verbin voisi hyvin korvata *antaa*-verbillä: viejä tarjoaa tai antaa seuraajalle *semmosen hyvän paikan mennä* ja seuraaja ottaa sen mitä todennäköisimmin vastaan. Esimerkin 10 *tarjota*-verbi puolestaan voidaan korvata *ehdottaa*-verbillä: seuraaja voi joko tehdä tai olla tekemättä viejän tarjoaman, ehdottaman asian.

4.2.2 EHDOTTAA JA EHDOTELLA

Verbit *ehdottaa* ja *ehdotella* ilmaisevat prosessin, jossa jokin olio, tyypillisesti jokin inhimillinen, tekee ehdotuksen, esittää tai suosittaa jotakin jollekin toiselle olenolle (PS s. v. *ehdottaa*). Aineistossa *ehdottaa*- ja *ehdotella*-verbin sisältävissä ilmauksissa viejä on aina aktiivinen toimija. Esimerkeissä 12 ja 13 muuttuja on kielennetty ilmauksella *viejä*.

(12) **viejä** niin kun öö **ehdottaa** tavallaan niitä niitä tota öö **liikesuuntia** öö seuraaja seuraa niin kun sinne suuntaan mihin viedään öö sit **viejä ehdottaa** myös **kuvioita**

(13) **viejä** niinku **ehdottelee liikkeitä** sit seuraaja yrittää vaan niinku seurata tehdä niitä liikkeitä

Esimerkissä 12 *ehdottaa*-verbi ottaa objektikseen partitiiviobjektin *liikesuuntia*, joka on verbin ilmaiseman prosessin kiintopiste. Samassa esimerkissä on myös toinen toteutuma *ehdottaa*-verbistä, joka hahmottaa prosessin, jossa partitiivin sijassa oleva *kuvioita* on kiintopisteenä. Esimerkissä 13 frekventatiiviverbi *ehdotella*, joka ilmaisee toistuvaa ja jaksottaista toimintaa, saa objektikseen myös partitiiviobjektin. Tämä partitiiviobjekti *liikkeitä* on *ehdotella*-verbin ilmaiseman prosessin kiintopiste.

Aineiston *ehdottaa*- ja *ehdotella*-verbin sisältämille lausumille on tyypillistä, että niissä kielennetään seuraajan reagointi objektin tarkoitteeseen: seuraaja menee viejän ehdottamaan suuntaan (12, 14), seuraaja seuraa ja tekee viejän ehdottelemia liikkeitä (13) tai seuraaja toteuttaa viejältä saamansa ehdotuksen (15).

Aineiston verbit *ehdottaa* ja *ehdotella* ovat lähellä *antaa*-verbiä siinä mielessä, että viejä ehdottaa jotakin seuraajalle, joka voi ottaa viejän ehdottaman ehdotuksen joko vastaan tai olla ottamatta. Verrattuna *antaa*-verbiin *ehdottaa* ja *ehdotella* ovat luonteeltaan sellaisia, että ehdotuksen vastaanottajalla on suurempi vapaus kieltäytyä ottamasta ehdotusta vastaan. Esimerkeissä 14 ja 15 tätä vastaanottajan vapautta ottaa vastaan ehdotus kielennetään muun muassa konditionaalilla avulla.

- (14) sit kun mä aloin viemään niin mä aloin et miten se onkaan niin vaikeeta et et jotenkin se tuntuu niin hankalalta et miten niinku tavallaan just siis joo **ehdottaa** sille toiselle **sen suunnan** mutta et miten sen saa sillai että se myös menis niinku sinne
- (15) ja sitten viejän tehtävä on öö antaa tila sille seuraajalle silleen että se vaan **viejä** vaan **ehdottaa että nyt voitais tehdä tällanen** ja sit seuraaja toteuttaa sen omalla niin kun tyyllillään mikä nyt siihen sitten sopii yleensä se on aina se sama

Esimerkissä 14 *ehdottaa*-verbin hahmottaman prosessin kiintopisteenä on *sen suunnan* ja esimerkissä 15 alistuskonjunktiolla alkava sivulause *että nyt voitais tehdä tällanen*.

4.2.3 PÄÄTTÄÄ

Verbin *päätää* ilmaiseman prosessin hahmoon kuuluu jokin inhimillinen olento, joka päättää jotakin. Siten *päätää*-verbin hahmottamaan prosessiin kuuluu vähintään kaksi osallistujaa: päätöksen tekijä ja päätöksen kohde. *Päätää*-verbin sisältävissä lausumissa viejä on aina aktiivinen toimija. Seuraavissa esimerkeissä tämä käy ilmi muun muassa siitä, että lausumien subjektin edustama prosessin osallistuja, päätöksen tekijä, muuttuja, saa kielennetyn vastineen *viejä*. Esimerkeissä 17 ja 18 viejään viitataan substantiivilla *mies*. Esimerkissä 17 puhuja kuitenkin tekee korjauksen ja käyttää hänkin ilmausta *viejä*.

(16) **viejä päättää** käytännössä **mitä kuvioita tehdään ja milloin niitä tehdään**

(17) koska niin kun se mies on kumminkin periaatteessa tai **viejä** on se kuka niinku periaatteessa **päättää mitä tehdään** niin se et sä niin kun oot mukana siinä

(18) mä ajattelisin niin et mies on se just joka tai mä itse ehkä ajattelen omassa tanssissa niin että **mies** on se joka niin kun **päättää** pääosin **mitä tehdään ja millä rytmil**

(19) **viejä tekee** nää isot **isot päätökset** tavallaan **et minne mennään mitä tehdään**

Esimerkissä 19 *päättää*-verbin sijaan on käytetty ilmausta *tehdä päätös*, joka kuitenkin koodaa samaa maailmassa vallitsevaa asiointilaa kuin mitä *päättää*-verbillä voidaan ilmaista. Esimerkeissä 16, 17 ja 18 *päättää*-verbi saa objektikseen relatiivilauseen. Esimerkin 19 ilmaus *et* voidaan tulkita alistuskonjunktioksi, jota lauseyhteyksin toisaalta vaatii. Tällöin kyseessä olisi alisteinen sivulause. Nämä sivulauseet edustavat prosessin kiintopisteitä. Jos tätä prosessia verrataan antamistapahtumaan, *päättää*-verbin hahmottamaan prosessiin ei välttämättä kuulu vastaanottajaa. Toki päätökset vaikuttavat usein ympäröivään maailmaan, mutta *päättää*-verbin rakenneskeemaan ei välttämättä vastaanottaja kuulu. Siten tämän skeeman mukaan vastaanottajaa ei tarvitse kielentää ilmauksen profiiliin. Tosin kaikissa edellä olevissa esimerkeissä päätöksen tekijän, viejän, päätös vaikuttaa seuraajaan. Tämän voi tulkita sivulauseiden passiivin persoonamuodoista (*tehdään, mennään*), joita käytetään usein puhekielessä aktiivin monikon 1. persoonan sijasta. Kun viejä on tehnyt päätöksen, päätös vaikuttaa sekä viejään että seuraajaan: molemmat tekevät, molemmat menevät. Yhteinen tekeminen siis korostuu näissä esimerkeissä. Esimerkeissä 20, 21 ja 22 päätöksen vaikutus seuraajaan ei ole kuitenkaan niin ilmeinen. Niiden kuvaamissa prosesseissa korostuu päätöksen tekijän toiminta, päätöksen tekeminen. Esimerkissä 20 *päättää*-verbiä kuitenkin seuraa ilmaus *miten tavallaan niinku seuraaja saa sen*, jolla voidaan viitata juuri siihen, miten seuraaja ottaa viejän päättämän päätöksen vastaan.

(20) koska se viejällä on tavallaan valtarooli siinä et **se** tietyllä tavalla **päättää mitä tapahtuu** niin sitten et sit miten tavallaan niinku seuraaja saa sen tai että tuleeko siitä vähän niinku semmonen tasavertasempi sillä et viejä kuuntelee sitä vaikka sitä taitotasoo tai tai että

(21) et sit tavallaan sillä viejällä on ehkä silleen semmonen valta kautta aktiivinen rooli että et **se päättää mitä tapahtuu seuraavaks** mut et sitten se pitäis olla semmonen jaettu johtajuus kuitenkin et että kuuntelee sen toisen taitotason

(22) ja viemisestä niin kun vaikeeta tekee se et sun pitää **päättää mitä sä teet** ja sit varsinkin kun alottaa niin se on tosi paljon hankalampaa

Esimerkeissä 20 ja 21 viejään viitataan pronomiinilla *se* ja esimerkissä 22 yksikön 2. persoonalla. Nämä edustavat prosessien muuttujia. Kiintopisteitä puolestaan edustavat ilmauksien relatiivilauseet.

Kaikissa esimerkeissä "päätökset" liittyvät tilankäyttöön ja suuntaisuuksiin eli konkreettisiin ja havainnoitaviin ilmiöihin.

4.3 SEURAAJA AKTIIVISENA TOIMIJANA

Tässä luvussa tarkastelen sellaisia verbejä, joissa seuraaja on aktiivinen toimija. Näitä verbejä on kaiken kaikkiaan aineistossa 5, jotka on koottu esiintymämäärineen taulukkoon 3.

Taulukko 3. Verbit, joissa seuraaja on aktiivinen toimija.

saada	14	pysyä	6	olla mukana	1
(tulla)	14	tunnustella	2		

Näistä verbeistä *saada*-verbi kuvaa antamistapahtumaa SAAJAN näkökulmasta eli sen, jonka omistukseen, käyttöön tms. jokin OBJEKTI siirtyy (PS s. v. *saada*). Myös *tulla*-verbi koodaa tässä aineistossa sellaista tapahtumaa, jossa OBJEKTI siirtyy joltakulta tai jostakin jollekulle. *Tulla*-verbi eroaa kuitenkin muista ryhmän verbeistä, sillä siinä subjektina on siirtyvä OBJEKTI eikä seuraaja ole aktiivinen toimija. *Tulla*-verbi on merkitykseltään lähellä *saada*-verbiä, sillä molemmissa OBJEKTI siirtyy seuraajan haltuun. Siksi käsittelen *tulla*-verbin tässä luvussa. Verbi *pysyä* ja paikallissijainen ilmaus *olla mukana* ovat puolestaan merkitykseltään erityyppisiä kuin *saada*- ja *tulla*-verbi: niissä ei nimittäin välity informaatiota keneltäkään tai mistään kenellekään olennolle. Niiden osoittamat prosessit pysyvät kuitenkin kuvaamaan kahden tanssijan välistä suhdetta. Verbi *tunnustella* kuuluu myös verbeihin, joissa seuraaja on aktiivinen toimija. Käsittelen sen esiintymät luvussa 4.4.1, koska se sopii teemaattisesti sinne ja koska sen esiintymiä on aineistossa vain kaksi.

4.3.1 SAADA

Saada-verbi voidaan lukea hankkimisverbeihin. Ne saavat antamisverbien tavoin kohdeobjektin, jonka tarkoite on olemassa jo ennen antamistapahtumaa. Antamisverbien kuvaamissa tilanteissa verbin objektin tarkoite on tyypillisesti verbin ilmaiseman toiminnan alkaessa ANTAJAN hallussa, kun taas *saada*-verbin ilmaisema prosessi esittää juuri objektin tarkoitteen siirtymistä SAAJALLE. Hyvin tavallista on, että kielenulkoisessa todellisuudessa ANTAJA antaa OBJEKTIN SAAJALLE, mutta se, että jokin tulee itsestään jonkun haltuun, ei ole välttämättä yhtä tavallista. Suomen kielessä on kuitenkin

tällaisen prosessin kuvaamiseen olemassa verbi *saada*. Saaminen, haltuun tuleminen, koodittuu transitiivilauseen mallin mukaisesti. Siinä subjekti edustaa SAAJAA, joka on persoonainen ja passiivinen ja joka ei kontrolloi verbin kuvaamaa prosessia. (P. Leino ym. 2001: 228, 440.)

Aineistossa SAAJAA, jonka haltuun jokin tulee, edustaa paritanssin seuraaja. Kiintopisteen ilmaisee esimerkissä 23 objekti *sen viestin*, esimerkissä 24 *niitä viestejä*, esimerkissä 25 *kaikki vasteet* ja esimerkissä 26 *vasteen*.

- (23) no se et niinku sä **saat sen viestin** viejältä et miten se e- et niinku miten miten seuraaja lähtee tekemään
- (24) mä luulen että mä vaan sillon niinku seurasin sitä mitä niinku mulle viedään ja yritin niinku kehittää sitä että **mä saan niitä viestejä** mahdollisimman tehokkaasti sisään ja toteutan niitä mut se ei ollu sellasta niinku yhteistä tekemistä
- (25) no siis pää- pääasiassa niin kun se seuraan niin kun mihin se mies mua vie että niin kun semmosii fyysisiä pisteitä itelle on rintakehä niinku et mihin mihin suuntaan hän on kääntyneenä niin sit niin kun kompensoin sitä tilaa ja sit **kaikki vasteet** mitä **saa** käsiin niin niiden avulla
- (26) että se tietää et okei nyt **mä sain** tonne **vasteen** mä lähen tonne päinvastaseen suuntaan niin ehkä just se että että onnistuis niinku tekeen niitä semmosia esivientejä tavallaan

Viestit ja vasteet, jotka seuraaja saa, tulevat viejältä, minkä voi lauseyhteydestä päätellä. Esimerkissä 23 se on nähtävissä suoraan kielennetystä muodosta *viejältä*. Esimerkissä 24 puhujan tuottaman lausuman *minä* on aktiivinen toimija. Tämä ei kuitenkaan muuta itse saamistapahtuman luonnetta: SAAJA, jonka haltuun viesti tai vaste tulee, on edelleen passiivinen. Tyypillistä on myös, että *saada*-verbin yhteydessä kielennetään objektin tarkoitteen funktio saamistapahtumassa eli se, mitä varten objektin tarkoite päättyy seuraajalle. Kun seuraaja saa sen jonkin viejältä, se auttaa seuraajaa jollakin tavalla viejän seuraamisessa: viestin saatuaan seuraaja tietää, mitä lähteä tekemään (23) tai toteuttamaan (24) tai kun seuraaja saa vasteen, hän pystyy sen avulla seuraamaan viejää (25) tai lähtemään oikeaan suuntaan (26).

4.3.2 TULLA

Intransitiiviverbi *tulla* ei saa objektia, ja se kuvaa tässä aineistossa liikkeeseen liittyvää siirtymistä. *Tulla*-verbi ilmaisee prosessin, jossa ei ole mukana agenttia ja jossa lauseen subjektin ilmaisema muuttuja liikkuu väylää pitkin allatiiviadverbiaalin osoittamaa kiintopistettä kohti tämän haltuun (P. Leino ym. 2001: 346). Seuraavissa esimerkeissä prosessin muuttuja, se mikä liikkuu, liikkuu kohti seuraajaa.

- (27) sitten seuraajan tehtävä on kuunnella **sen viejän viestejä** mitä sieltä **tulee**
- (28) ainakin vartalosta peilaamalla pystyy hyvin kuunteleen ja näkeen et mihin suuntaan se viejä on niinku lähössä mihin suuntaan se on viemässä sua ja sitten tota käsistä **tulee** sit **se toinen niinku viesti** että annetaan joku suunta sille seuraajalle
- (29) jos jännittää niin ei pysty tota lihakset ei oo kun ne ei oo rennot niin sit ne ei niinku ota vastaan **pieniä muutoksia** mitä saattaa siinä viennissä **tulla** et sit tarvii sellasta selkeempää vientiä jotta erottais sen viestin meneen perille
- (30) niin kun periaatteessa sä voit jo sä oot tanssinu jonkun kanssa monta kertaa niin sen toisen katseesta niin kun mukamas voi ennustaa et **mikä kuvio tulee**
- (31) musta oli aina kivaa jos mä yllätin sen seuraajan tai hänelle **tuli** hänellä oli hauskaa tai joku se oli niinku se

Esimerkissä 27 muuttujana on *sen viejän viestejä*, esimerkissä 28 *se toinen niinku viesti*, esimerkissä 29 *pieniä muutoksia* ja esimerkissä 30 *mikä kuvio*. Nämä kaikki liikkujat ovat abstrakteja, ei-persoonaisia olioita. Esimerkissä 31 puhuja korjaa sanomaansa, joten se, mitä seuraajalle tulee, jää kielentämättä. Kiintopisteellä ei ole ilmivastinetta esimerkeissä 27, 29 ja 30. Lauseyhteydestä voi kuitenkin päätellä, että se, mikä tulee, liikkuu nimenomaan seuraajaa kohti, vaikkakaan tätä tulemisen kohdetta, kiintopistettä, ei olisikaan profiloitu. Esimerkissä 31 kiintopisteenä on allatiiviadverbiaali *hänelle*, joka viittaa seuraajaan. Esimerkissä 28 *tulla*-verbiä seuraa ilmaus *että annetaan joku suunta sille seuraajalle*, joka täsmentää puhujan *tulla*-verbillä ilmaisemaa lausetta. Vaikka allatiivijäsen *seuraajalle* kuuluu *antaa*-verbin ilmaisemaan prosessiin, siitä voidaan kuitenkin päätellä selvästi, että myös jonkin tuleminen suuntautuu seuraajaa kohti.

Kaikissa esimerkeissä viejä on se, jolta tulee jotakin seuraajalle. Esimerkissä 27 ablatiivijäsen *sieltä* viittaa viejään viestien tulemisen lähteenä. Esimerkissä 28 elatiivijäsen *käsistä* viittaa viejän käsiin, joista viesti seuraajalle tulee. Jos liikkeen aiheuttajaa ei ilmaista, aiheuttajan voi silti ajatella olevan olemassa ikään kuin kielellisen ilmauksen kokonaismerkityksen taustalla ja erityisesti silloin, kun subjektin tarkoitteena on jokin eloton olio (P. Leino ym. 2001: 396). Aineiston *tulla*-verbin sisältävissä lausumissa kielennetään tyypillisesti siis se, mistä muuttujan tarkoite tulee (27, 28, 29), mutta myös se voidaan kielentää, mistä muuttujan tarkoitteen tulemisen voi tietää (30) tai miksi jokin tulee seuraajalle (31). Kaikissa näissä kielennetyissä ilmauksissa viejän rooli on huomion kohteena: viejä on se, jolta jotakin tulee (27, 28, 29), tai viejän katseesta voi ennustaa, mikä kuvio tulee, (30) tai viejän toiminta on syy siihen, että jokin tulee seuraajalle (31).

4.3.3 PYSYÄ JA OLLA MUKANA

Intransitiivinen tilaverbi *pysyä* osoittaa prosessin, jossa on kaksi osallistujaa. Näistä prosessin muuttujan ilmaisee kielellisen ilmauksen subjekti ja kiintopisteen lokaalinen olosijainen argumentti. Esimerkin 32 muuttujan ilmaisee yksikön 1. persoona, jolla viitataan seuraajaan. Ilmauksen kiintopistettä edustaa paikanilmaus *sen viejän lähellä*. Muuttujan ja kiintopisteen välinen suhde ei muutu vaan se pysyy samana koko prosessin ajan: seuraaja on sen viejän lähellä sekä prosessin alkaessa että sen päättyessä. Toisin sanoen *pysyä*-verbi korostaa relaation kontinuaatiivisuutta.

(32) ja niinku periaatteessa pysyn pyrin niinku **pysymään sen viejän lähellä** etten lähe ainakaan mihinkään ihan kauheen kaus karkuun

Esimerkeissä 33, 34 ja 35 muuttujana on myös seuraaja, johon esimerkissä 33 viitataan puhekielisellä *mä*-muodolla ja esimerkissä 34 pronominilla *se*.

(33) välillä on tuntunut siltä että et nyt toi toinen vaan niinku näyttää omia taitojaan että **mä en pysy mukana** ja sit tulee itelle tosi paska olo

(34) et **se pysyis perässä**

(35) seuraajan tehtävä on vähän niinku öö koristella ja **olla** siinä **mukana**

Esimerkeissä 33 ja 35 essiivisijainen paikanilmaus *mukana* ilmaisee komitatiivisuutta, jonkun kanssa olemista. Ilmaus *mukana* on verbin osoittaman prosessin kiintopiste. Esimerkissä 33 kiintopisteen voisi ajatella myös olevan se joku, jonka mukana muuttuja, seuraaja, on. Se, jonka mukana seuraaja on, kielennetään ilmauksella *toi toinen*, jolla viitataan viejään. Esimerkissä 35 ilmauksen *olla mukana* kiintopiste voi olla myös essiivisijainen *siinä*, jolla viitataan viejän ja seuraajan yhteiseen tanssiin.

Esimerkin 34 adverbi *perässä* ilmaisee sekin spatiaalista suhdetta muuttujan ja kiintopisteen välillä. Ilmauksessa ei ole kielennetty viejää, jonka perässä seuraaja, ilmauksen muuttuja, pysyy. Ilmaus *pysyä perässä* tarkoittaa samaa kuin *pysyä mukana*. Tavoitteena on yhteisen toiminnan tilan säilyminen tanssin aikana.

Kaikkien esimerkkien kiintopisteitä yhdistää niiden muoto: ne ovat kaikki olosijaisia paikanilmauksia. Aineistossa on kuitenkin yksi ilmaus *pysyä ruodussa*, jossa olosijainen *ruodussa* ilmaisee ensisijaisesti muuta kuin paikkaa. Kaikissa aineiston ilmauksissa kuitenkin olosijainen ilmaus suhteutetaan viejään: viejän lähellä (32), viejän mukana (33, 35), viejän perässä (34) tai viejän hallittavana (ruodussa).

4.4 VIEJÄ JA SEURAAJA AKTIIVISINA TOIMIJOINA

Tässä luvussa tarkastelen sellaisia verbejä, joissa joko viejä tai seuraaja on aktiivinen toimija. Verbit on koottu esiintymämäärineen taulukkoon 4.

Taulukko 4. Verbit, joissa joko viejä tai seuraaja on aktiivinen toimija.

kuunnella	11	korjata	4	muuttaa	1
ottaa	8	kuulostella	3	muuntaa	1
toteuttaa	7	mukauttaa	2	paikata	1
mukautua	6	muokata	1	korjailla	1

Näistä verbeistä aistihavaintoverbit *kuunnella*, *kuulostella* ja *tunnustella* käsittelen samassa alaluvussa. Verbien *kuunnella* ja *kuulostella* osoittamissa prosesseissa aistikanavana ei toimikaan kuulo vaan tuntoaisti. Tällaista aistihavaintoverbien ekspansiota yli eri aistikanavien on tutkinut Åke Viberg (1984, 2001) artikkeleissaan (Huomo 2006: 72). Verbin *tunnustella* osoittamassa prosessissa seuraaja on aktiivinen toimija, joten se kuuluu lukuun 4.3. Käsittelen kuitenkin *tunnustella*-verbin esimerkit tässä luvussa, koska se sopii temaattisesti käsiteltäväksi verbien *kuunnella* ja *kuulostella* kanssa ja koska sen esiintymiä on aineistossa vain kaksi. Aineistossa verbien *kuunnella*, *kuulostella* ja *tunnustella* prosesseissa jokin elollinen olento, paritanssin seuraaja tai viejä, kuuntelee tai tunnustelee jokin, joka on lähtöisin tanssipartnerilta.

Myös muut tämän luvun verbien osoittamat prosessit sopivat kuvaamaan paritanssin kehollista vuorovaikutusta. Hankkimisverbin *ottaa* kohde tulee tanssipartnerilta. Verbin *toteuttaa* hahmottamassa prosessissa toteuttaminen suuntautuu siihen, mitä tanssipartneri antaa toteutettavaksi. *Mukautua*-verbin kuvaamassa prosessissa muuttuja, tanssija, mukautuu johonkin, mikä on lähtöisin tanssipartnerilta. Muut aineiston muutosmerkityksen sisältävät verbit *mukauttaa*, *muokata*, *muuttaa* ja *muuntaa* kohdistuvat puolestaan lausuman aktiivisen toimijan omaan toimintaan. Verbien *korjata*, *korjailla* ja *paikata* osoittamissa prosesseissa muuttuja korjaa tanssipartnerin epäonnistumisen.

4.4.1 KUUNNELLA, KUULOSELLA JA TUNNUSTELLA

Verbit *kuunnella* ja *kuulostella* leksikalisoivat kumpikin kuulemisaktiviteettia. Verbi *kuulostella* on verbin *kuulostaa* frekventatiivinen johdos ja tarkoittaa 'koettaa kuunnella (jotakin heikosti erottuvaa)' (PS s. v. *kuulostella*). Kantasana *kuulostaa* tarkoittaa kuunnella 'erityisen tarkkaavaisena' (PS s. v. *kuulostaa*). Siten siis verbin *kuulostella* merkitykseen sisältyy hyvin tarkkaavaisena kuunteleminen. *Kuunnella*-verbi on skemaattinen suhteessa *kuulostella*-verbiin. Toisin sanoen *kuulostella*-verbi spesifioi kuvaamansa prosessin tarkemmin kuin *kuunnella*-verbi.

Aistihavaintoverbien kuvaamissa prosesseissa on mukana kaksi osallistujaa: havaitsija ja havaittava. Transitiiiviset aistihavaintoverbit koodaavat havaitsijaa, muuttujaa, subjektilla ja havaittavaa, kiintopistettä, objektilla. (Huumo 2005: 9.) Havaitsijan on oltava elollinen olio, jonka aktiivisena alueena aistihavainnon aikana toimii se aistielin, jonka avulla havaitsija saa informaatiota ympäröivästä maailmasta (mas. 12). Prototyypisessä kuuntelemisessä korvat aistivat ja ottavat vastaan ääniaallot, mutta tässä aineistossa kuuntelemisen aistikanavana toimii tuntoaisti.

- (36) mun mielestä alkuun täytyy pystyä jotenkin vähän aikaan **kuunteleen et okei minkälainen toi toinen on** riippumatta onko viejä tai seuraaja
- (37) jos **molemmat** niinku **kuulostelee sitä toisensa tyylii** koska jokainen tanssii niinku omalla semmosella niin kun tyyllillään mikä on siihen niinkun luonteeseen semmoseen sopivaa
- (38) että joutuu vähän aikaan **kuulosteleen et miten se toinen seuraa esimerkiks**
- (39) ja **viejä kuunnelkoon** sitten siinä **mihin mä niinku pystyn**
- (40) sitten seuraajan tehtävä on **kuunnella sen viejän viestejä** mitä sieltä tulee
- (41) pitää olla aika tarkka niinku tavallaan **kuunteleen sitä toisen niin kun kehoo ja sitä vientii**

Esimerkeissä 36 ja 37 prosessin muuttujana voi olla sekä viejä että seuraaja. Esimerkeissä 38 ja 39 muuttujana on puolestaan viejä ja esimerkeissä 40 ja 41 seuraaja. Kiintopisteenä näissä esimerkeissä on jokin abstrakti asia, jonka havaitsemiseen tuntoaistin avulla yhdistyy päättely (Huumo 2005: 12). Aineistossa on myös sellaisia ilmauksia, joissa kiintopiste, kuuntelemisen kohde, on kielennetty substantiivilla *seuraaja*, *viejä* tai *toinen*. Edellä olevien esimerkkien kiintopisteet ovat substantiiveihin *seuraaja*, *viejä* ja *toinen* verrattuna spesifisempiä: niissä täsmennetään se, mitä tanssija tanssipartnerissa kuuntelee. Muuttuja ja kiintopiste ovat kontaktissa; lähiaisteihin luokiteltava tuntoaisti, jonka avulla näissä esimerkeissä saadaan informaatiota ympäröivästä maailmasta, edellyttää, että havaitsija ja havaittava ovat kosketuksissa toisiinsa.

Verbi *tunnustella* 'tutkia kosketellen' kuuluu aistihavaintoverbeihin, jotka kuvaavat kognitiivista vuorovaikutusta ihmisen ja ympäröivän maailman välillä (Huumo 2006: 69; ks. myös PS s. v.

tunnustella). Aistihavaintoverbi *tunnustella* esiintyy aineistossa kaksi kertaa. Se ilmaisee aktiivista tuntoaistilla havainnointia. *Tunnustella*-verbin osoittamassa prosessissa on osallistujina havaitsija, jonka ilmaisee lausuman subjekti, ja havainnon kohde, jonka osoittaa lausuman objekti (Huumo 2005: 9).

(42) **nainen** on se joka sitten niin kun joutuu koko ajan **tunnustelemaan sen et mitä se mies tekee ja m- m- mitä nää liikkeet tarkoittaa**

Esimerkissä 42 *nainen*, joka viittaa seuraajaan, on *tunnustella*-verbin osoittaman prosessin muuttuja, havaitsija. Ilmauksen kiintopisteenä on tunnustelemisen kohde *sen et mitä se mies tekee ja m- m- mitä nää liikkeet tarkoittaa*. Tunnustelemisen kohde on lähtöisin viejältä.

4.4.2 OTTAA

Verbi *ottaa* voidaan lukea *saada*-verbin tavoin hankkimisverbeihin. *Ottaa*-verbin ilmaisemassa prosessissa subjektin tarkoite on kuitenkin aktiivinen ja kontrolloi tapahtumaa, kun taas *saada*-verbin kuvaamassa prosessissa SAAJA on passiivinen vastaanottaja (P. Leino ym. 2001: 74). Hankkimisverbien kuvaamiin prosesseihin kuuluu jokin olio, joka hankkii tavoittelemansa olion itselleen (mts. 119). Siten *ottaa*-verbi on osallistujiansa lukumäärän suhteen kaksipaikkainen. Esimerkeissä 43 ja 44 esiintyy kummassakin ilmaus *ottaa vastaan*, jota voidaan pitää konventionaalistuneena kielellisenä ilmauksena, puhujan hallitsemana rakenteellisena kokonaisuutena.

(43) ja siihen tarvii molemmilla olla se hyvä tanssiasento että pitää olla kädet kannatuksessa ja tota niin sanotusti reaktiivisina et on tavallaan nopee et pystyy **ottaa** nopeesti **asioita vastaan** ja reagoimaan niihin mahdollisimman nopeesti

(44) jos jännittää niin ei pysty tota lihakset ei oo kun ne ei oo rennot niin sit ne ei niinku **ota vastaan pieniä muutoksia** mitä saattaa siinä viennissä tulla et sit tarvii sellasta selkeempää vientiä jotta erottais sen viestin meneen perille

Esimerkissä 43 muuttujana, se, joka ottaa jotakin, voi olla sekä viejä että seuraaja. Esimerkissä 44 muuttujana on puolestaan kielennetty ilmaus *lihakset* ja nimenomaan seuraajan lihakset, minkä voi lauseyhteydestä päätellä. *Ottaa*-verbin kuvaamassa prosessissa muuttujan ottama OBJEKTI päättyy muuttujan haltuun tai kontrollin piiriin. Esimerkissä 43 kiintopiste abstrakti *asioita* tulee siten muuttujan, seuraajan tai viejän, hallintapiiriin. Esimerkissä 44 kiintopiste abstrakti *pieniä muutoksia* saa-

puu puolestaan seuraajan lihasten rekisteröitäväksi. Ottamistapahtumassa korostuu siis OBJEKTIN päätyminen jonkun haltuun tai hallintapiiriin. Siten *ottaa*-verbi spesifioi luonnostaan prosessin päätepiteen (P. Leino ym. 2001: 48).

Ottaa-verbiä käytetään aineistossa jonkin verran myös toisenlaisessa merkityksessä kuin selvästi hankkimismerkityksessä.

(45) ja erityisesti tossa oli tosi öö voimakas vienti yhdessä kohtaa missä **viejä ottaa** kummallakin kädellä sun olkapäistä **kiinni** ja sitten vaihtaa suuntaa

(46) reagoi siihen kun **otan askeleen** esim taaksepäin

Esimerkin 45 ilmaus *ottaa kiinni* ja esimerkin 46 verbin ja sen kiintopisteen muodostama kokonaisuus *otan askeleen*, ovat tunnistettavia kieleen vakiintuneita ilmauksia. Molemmissa niissä ottamistapahtuman voi havaita silmin.

4.4.3 TOTEUTTAA

Verbi *toteuttaa* hahmottaa prosessin, jossa jokin olio saattaa toteutumaan esimerkiksi jonkin aikomuksen tai suunnitelman (PS s. v. *toteuttaa*). Seuraavissa esimerkeissä muuttujana on seuraaja.

(47) ja sitten viejän tehtävä on öö antaa tila sille seuraajalle silleen että se vaan viejä vaan ehdottaa että nyt voitais tehdä tällanen ja sit **seuraaja toteuttaa sen** omalla niin kun tyylillään mikä nyt siihen sitten sopii yleensä se on aina se sama

(48) sitten seuraajan tehtävä on kuunnella sen viejän viestejä mitä sieltä tulee ja **toteuttaa ne** parhaaksi näkemällään tavalla

(49) mut sellanen niinku peilaaminen toimii hyvin ja asioihin reagointi ja sitten ton viejän korjaaminen tavallaan et jos käsi irtoo jossain vaiheessa niin kun keskellä kuvioo niin sitten **mä** tavallaan **osaan** kuitenkin **toteuttaa sen kuvion** loppuun ilman sitä viejää et tuntee silleen jo kuvioita

Seuraajaan viitataan esimerkissä 49 puhekielisellä *mä*-pronominilla. Kiintopisteenä on esimerkissä 47 akkusatiiviobjekti *sen*, joka viittaa edellä esiintyvään viejän ehdottamaan *tällanen*-ilmaukseen. Esimerkissä 48 kiintopisteenä on objekti *ne*, jolla viitataan edellä esiintyvään substantiivilausekkeeseen *sen viejän viestejä*. Esimerkissä 49 kiintopisteenä on puolestaan ilmaus *sen kuvion*. Kaikki nämä kiintopisteinä olevat oliot ovat lähtöisin viejältä. Seuraaja ei voi toteuttaa mitään tyhjästä, vaan toteuttamistapahtumaa edeltää jokin seuraavista tapahtumista: viejä ehdottaa jotakin (47), viejä antaa viestejä (48) tai viejä päättää kuvion (49).

Aineistossa on muutama tapaus, jossa muuttujana on viejä, kuten esimerkissä 50, jossa viejä toteuttaa oman ajatuksensa.

(50) no sen vois huomata siitä että se viejä kattoo ensin että mihin se vie sen seuraajan ennen kun se lähtee **toteuttaa sitä sen ajatusta**

Tässä toteuttamistapahtumaa puolestaan edeltää viejän oma ajattelu, joka on päättynyt johonkin lopputulemaan, jonka sitten viejä itse toteuttaa. Kaikista esimerkeistä päätellen toteuttamistapahtuman edeltävän tapahtuman muuttuja, tekijä, on aina viejä. Objektin tarkoite on siis aina lähtöisin viejältä.

4.4.4 *MUKAUTUA, MUKAUTTAA, MUOKATA, MUUTTAA JA MUUNTA*

Tämän alaluvun verbien merkityksiin kuuluu olennaisesti muutos. Yleisin näistä muutoksen sisältävistä verbeistä on *mukautua*. Se hahmottaa prosessin, jossa joku mukautuu, sopeutuu jonkin mukaiseksi tai johonkin (PS s. v. *mukautua*). Seuraavissa esimerkeissä prosessin muuttuja, se, joka mukautuu, on seuraaja (51, 53) tai viejä (52, 54). Esimerkeissä 52 ja 54 pronomini *mä* viittaa viejään. Esimerkin 54 tilanteessa haastateltava on puhunut aiemmin dubbelbuggista eli sellaisesta kädenalittanssista, jossa on kaksi seuraajaa ja yksi viejä. Substantiivilausekkeella *kahdelle eri vientikovuudelle* puhuja viittaa siis siihen, kuinka kaksi seuraajaa vastustaa vientejä eriasteisella voimakkuudella.

(51) vaikka ehkä aatellaan että viejällä on oma tyyli ja sit seuraajan on **mukauduttava siihen** mutta jos

(52) mä en pysty **mukautumaan kahelle eri seuraajalle**

(53) niin sitten seuraajan pitää pystyy **mukautuu** niinku **muhun** ehkä

(54) mä en tiedä pystynkö mä **mukautumaan kahdelle eri vientikovuudelle**

Edellä olevien esimerkkien ilmaisemien prosessien kiintopisteenä on joko allatiivijäsen *kahelle eri seuraajalle* (52) ja *kahdelle eri vientikovuudelle* (54) tai illatiivijäsen *siihen* (51) ja *muhun* (53). Esimerkin 51 kiintopiste *siihen* viittaa viejän omaan tyyliin. *Mukautua*-verbin hahmottaman prosessin muuttuja mukautuu siis tanssipartnerin tanssityyliin. Sen sijaan aineiston muut muutosmerkitystä kantavat verbit osoittavat prosessin, jossa muutos kohdistuu muuttujan omaan tanssityyliin. Esimerkissä 55 kiintopisteenä eli muutoksen kohteena on ilmaus *sitä omaa tyyliäni*, esimerkissä 56 ilmaus *tätä omaa seuraamistani*, esimerkissä 57 ja 58 ilmaus *sitä vientiä*.

(55) mun mielestä mä pystyn aika hyvin niin kun **mukauttaa sitä omaa tyyliäni** niinku siihen viejään

(56) en mä tietysti oo keltään niinku kysynyt palautetta suoraan et hei miten mä sain niinku **muokattua tätä omaa seuraamistani**

(57) miten paljon minä viejänä **muutan sitä vientiä** per nainen tai seuraaja

(58) koska mä pystyn **muuntaa sitä vientiä** niin paljon sopimaan hänelle

Näissäkin esimerkeissä, joissa muutos kohdistuu omaan toimintaan, muutokseen vaikuttaa tanssipartneri. *Sitä omaa tyyliäni, tätä omaa seuraamistani ja sitä vientiä* muutetaan jollakin tavalla aina tanssipartneria silmällä pitäen. Vaikka siis muutos kohdistuu omaan tekemiseen, niin esimerkeissä kielennetään aina tanssipartneri, jota varten omaa tanssityyliä muutetaan.

4.4.5 KORJATA, KORJAILLA JA PAIKATA

Verbien *korjata*, *korjailta* ja *paikata* kuvaamiin prosesseihin kuuluu jokin olio, joka korjaa, oikaisee tai parantaa jotakin (ks. PS s. v. *korjata*; s. v. *paikata*). Seuraavissa esimerkeissä prosessin muuttujana on joko seuraajat (59) tai seuraaja (61) tai sekä viejään että seuraajaan viittaava *kummallakin* (60) ja *se toinen* (62).

(59) välillä tuntuu kun tanssii semmosen öö niin kun kokeneemman kanssa niin se ehkä vähän öö jopa ne saattaa **korjata mun virheitä** ja mennä sillai itte tavallaan sinne minne mä niinku melkein osasin viedä

(60) **kummallakin** on todella paljon niinku mahdollisuuksia **korjata toistensa virheitä**

(61) mä en tiedä kuinka paljon sä seuraajana jouduit **paikkaamaan** siinä

(62) ja sit tota vaikka mokaiskin niin sit tavallaan **se toinen** niin kun **korjailee niitä mokia**

Näiden verbien hahmottamien prosessien kiintopisteenä on esimerkissä 59 *mun virheitä*, esimerkissä 60 *toistensa virheitä* ja esimerkissä 62 *niitä mokia*. Esimerkissä 61 paikkaamisen, korjaamisen kohdetta ei ole kielennetty, mutta se kuuluu silti verbin osoittaman prosessin rakenneskeemaan. Lausumien muuttujan toiminta, korjaaminen, kohdistuu aina tanssipartnerin toimintaan, partnerin virheisiin ja mokiin. Esimerkin 59 ja parin muun aineiston lausuman perusteella korjaaminen on käytännössä liikettä ja suunnan valintaa.

5 PÄÄTÄNTÄ

Tässä luvussa kokoan yhteen tutkielmani keskeiset tulokset. Ensiksi tiivistän analyysissä nousseet havainnot verbien osoittamista prosesseista ja niiden osallistujista. Sen jälkeen pohdin niitä keinoja, joilla nuoret aikuiset paritanssijat kielentävät ajatuksiaan paritanssin kehollisesta vuorovaikutuksesta.

Luvun 4 analyysi etsi vastausta tutkimuskysymykseen 1 (millaisia verbien hahmottamia prosesseja aineistossa esiintyy ja millaisia osallistujia prosessit saavat, kun kielennetään ajatuksia paritanssin kehollisesta vuorovaikutuksesta). Analyysissä selvisi, että monissa aineiston verbien osoittamisissa prosesseissa OBJEKTI liikkuu ANTAJAlta vastaanottajalle (*saada, antaa, tarjota, tulla, ottaa, ehdottaa, ehdotella*). Liike suuntaa aina viejältä seuraajalle. Nämä prosessit ovat perfektiivisiä: niissä relaatio muuttuu ajan kuluessa. Näiden verbien osoittamille prosesseille on aineistossa tyypillistä myös, että niissä kielennetään OBJEKTIN lisäksi sen funktio verbin kuvaamassa tapahtumassa (*saada*), OBJEKTIN omistussuhteen vaihdosta aiheutuva seuraus (*antaa, tarjota*) tai vastaanottajan reagointi OBJEKTIIN (*ehdottaa, ehdotella*). Kaikissa näissä seuraaja on OBJEKTIN vastaanottaja, joten ilmauksissa kielennetään, mitä seuraaja tekee, ajattelee, toimii tai miten seuraaja reagoi OBJEKTIIN. Verbin *tulla* osoittamassa prosessissa puolestaan kielennetään tyypillisesti OBJEKTIN aiheuttaja eli viejä. Viejä kielennetään jollakin tavalla ja tämä kielellisen ilmauksen osarakenne saadaan selville sellaisilla kysymyksillä kuin mistä tulee, miksi tuli tai mistä tietää.

Aistihavaintoverbien *kuunnella, kuulostella* ja *tunnustella* osoittamien prosessien OBJEKTI on aina lähtöisin tanssipartnerilta. OBJEKTI voidaan kielentää partneriin viittaavilla substantiiveilla *seuraaja, viejä* tai *toinen* tai spesifisemmillä ilmauksilla, jotka täsmentävät, mitä tanssija tanssipartnerissa kuuntelee. Aineiston lausumissa seuraaja kuuntelee esimerkiksi viejän viestejä ja viejä kuuntelee esimerkiksi, miten seuraaja seuraa. Aineistossa on myös muita verbien hahmottamia prosesseja, joiden OBJEKTI on peräisin partnerilta (*korjata, paikata, korjailla, mukautua*). Aineiston muut muutosmerkitystä kantavat verbit kuin *mukautua* osoittavat prosessin, jossa muutoksen kohde kohdistuu puolestaan lausuman aktiivisen toimijan omaan toimintaan. Niissä kuitenkin kielennetään tyypillisesti tanssipartneri eli se, mitä varten omaa toimintaa muutetaan. Verbin *toteuttaa* osoittaman prosessin OBJEKTI on lähtöisin kuitenkin aina viejältä.

Verbin *pysyä* ja ilmauksen *olla mukana* hahmottamassa prosessissa seuraaja on aina aktiivinen toimija: seuraaja pysyy viejän mukana, lähellä, perässä tai hallittavana tai on mukana viejän ja seuraajan yhteisessä tanssissa. Nämä prosessit ovat luonteeltaan imperfektiivisiä: niissä korostuu re-

laation jatkuvuus. Verbi *päättää* liitetään puolestaan aina viejään: viejä päättää. Viejän päätös vaikuttaa kuitenkin myös seuraajaan. Osassa aineiston ilmauksissa käytetään passiivimuotoa (*mennään, tehdään*), jolla korostetaan yhteistä tekemistä.

Aineiston verbit voidaan jakaa aktiivisen toimijuuden perusteella: Osassa lausumista viejä on aktiivinen toimija ja osassa seuraaja. Osa verbeistä on puolestaan sellaisia, joissa joko viejä tai seuraaja on aktiivinen toimija.

Vastaus tutkimuskysymykseen 2 (kuinka nuoret aikuiset paritanssijat kielentävät ajatuksiaan paritanssin kehollisesta vuorovaikutuksesta) kumuloitui läpi tutkielman analyysiluvun ja pitää sisälleen myös edellä olevan tiivistetyn vastauksen tutkimuskysymykseen 1. Analyysissa selvisi, että verbit osoittavat prosesseja, joita tunnistamalla tutkija voi havainnoida jotakin kielestä, jolla haastateltavat kuvaavat paritanssin kehollisuutta. Verbien osoittamien prosessien lisäksi aineistossa esiintyy myös muita keinoja ilmaista paritanssin kehollista vuorovaikutusta. Sellaiset substantiivit kuin *viestintä, keskustelu* ja *kommunikaatio* ilmauksissa *joku niin kun semmonen alitajuntainen niin kun semmonen viestintä vaan niin kun semmonen keskustelu ja kun tanssi sujuu, kun kommunikaatio sen parin kanssa sujuu*, ovat omiaan ilmaisemaan kehollista vuorovaikutusta paritanssissa. Myös esimerkiksi adjektiivi *herkkä* pystyy kuvaamaan paritanssijoiden keskinäistä kehollista vuoropuhelua: *sun pitää olla tosi l- l- mm herkkä sen toisen viennille*. Näitä muita keinoja ei käsitelty tässä tutkielmassa, joten olisikin mielenkiintoista tarkastella näitä jossakin muussa yhteydessä. Verbit seuralaisineen on kuitenkin aineistossa hallitseva keino ilmaista paritanssin kehollista vuorovaikutusta muihin keinoihin nähden.

Näihin yhden tämän tutkielman haastateltavan sanoihin päätän tämän työni.

Se hyvä fiilis tulee siitä et kun sä tavallaan tanssit jonkun kanssa niin sit se niinku yhteys mikä siinä hetkessä tavallaan tulee niinku teidän välille ihan sama tunteeke vai ei niin tavallaan se et se on aina niin kun se biisi on aina niinku se hetki

LÄHTEET

AINESLÄHTEET

Äänitteistä koottu haastateltavien kielellisten ilmauksien aineisto. Tutkijan hallussa.

KIRJALLISUUSLÄHTEET

- HADDINGTON, PENTTI – KÄÄNTÄ, LEILA (toim.) 2011: *Kieli, keho ja vuorovaikutus. Multimodaalinen näkökulma sosiaaliseen toimintaan*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- HANNA, JUDITH LYNNE 1979: *To dance is human. A theory of nonverbal communication*. Austin and London: University of Texas Press.
- HUUMO, TUOMAS 2005: Kognition kieli. Miten suomen kieli käsitteistää aistihavainnon? – *Sananjalka* 47 s. 7–41.
- HUUMO, TUOMAS 2006: Näkökulmia suomen kielen aistihavaintoverbeihin. – *Emakeele Seltsi aasta-raamat* 52 s. 69–86.
- KURKI, SUVI 2015: *Aistin, siis olen. Johtajuuden kehollisuus paritanssissa*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopiston Johtamiskorkeakoulu.
- LANGACKER RONALD W. 1999: *Grammar and conceptualization*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- LANGACKER RONALD W. 2008: *Cognitive grammar. A basic introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- LEINO, JAAKKO 2003: *Antaa sen muuttua. Suomen kielen permissiivirakenne ja sen kehitys*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- LEINO, PENTTI 1993: *Suomen kielen kognitiivista kielioppia, osa 1. Polysemia – kielen moniselitteisyys*. Kieli 7. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- LEINO, PENTTI – HERLIN, ILONA – HONKANEN, SUVI – KOTILAINEN, LARI – LEINO, JAAKKO – VILKKUMAA, MAIJA 2001: *Roolit ja rakenteet. Henkilöviitteinen allatiivi Biblian verbikonstruktioidissa*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 813. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- METSÄMUURONEN, JARI 2009: Laadullisen tutkimuksen perusteet. – Jari Metsämuuronen, *Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä* s. 211–278. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- PERÄKYLÄ, ANSSI – STEVANOVIC, MELISA 2016: Kehollinen läsnäolo. – Melisa Stevanovic & Camilla Lindholm (toim.), *Keskusteluanalyysi. Kuinka tutkia sosiaalista toimintaa ja vuorovaikutusta* s. 32–46. Tampere: Vastapaino.
- Suomen kielen perussanakirja (PS)*. Helsinki: Valtion painatuskeskus & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 1990–1994.
- SURAKKA, MAIJA 2012: *Topiaksen tahtolausumien syntaktis-semanttinen kehitys 2½:n ja 3 ikävuoden välillä*. Pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopiston suomen kielen laitos.
- SURAKKA, MAIJA 2019: *Ajan paikka. Ajanilmausten kehityspolkuja lasten kielessä*. Joensuu: Itä-Suomen yliopisto.
- TÖRRÖNEN JUKKA 2017: Virikehaastattelu. – Matti Hyvärinen, Pirjo Nikander & Johanna Ruusuvuori (toim.), *Tutkimushaastattelun käsikirja* s. 233–255. Tampere: Vastapaino.
- VISAPÄÄ, LAURA 2008: *Infinitiivi ja sen infiniittisyys. Tutkimus suomen kielen itsenäisistä A-infinitivikonstruktioidista*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

LIITE 1: HAASTATTELUKYSYMYKSET

Päivitetty versio, 6.3.2019

Haastattelukysymykset

1. Mitä sinun tanssiharrastuksellesi kuuluu tällä hetkellä? Mitä se pitää sisällään juuri nyt?
2. Milloin aloitit? Miksi aloitit paritanssin?
3. Mikä paritanssissa sinua kiinnostaa?
4. Mikä on kaikista mukavinta paritanssissa? Mistä tulee hyvä fiilis?
5. Mikä paritanssissa oikein koukuttaa? Mikä saa sinut lähtemään tansseihin x kertaa x ajassa?
Mikä niissä tansseissa vetää oikein puoleensa?
6. Miten kuvailisit näiden tanssijoiden yhteispeliä?
7. Kumpi vie ja kumpi seuraa tässä videossa? Mistä tietää, että esim. miespuolinen henkilö tässä videossa vie ja toinen henkilö seuraa? Voiko sen huomata? Mistä seikoista sen voi huomata, jos sen huomaa?
8. a) Mikä on viejän/seuraajan tehtävä tanssin aikana? Miten kuvailisit viejän/seuraajan roolia?
b) Mikä tekee viemisestä/seuraamisesta sujuvaa tai vaikeaa?
9. Miten tiedät minne mennä, jos seuraat? Miten viejänä saat parisi seuraamaan?
10. a) Miltä paritanssi tuntuu kropassa tanssin aikana? b) Tuntuiko tanssi kropassa jotenkin erilaiselta, kun aloitit sen ja nyt kun olet tanssinut x vuotta? Miten se tuntuu erilaiselta, jos se tuntuu erilaiselta?
11. Vaikuttaako tunteet viemiseen/seuraamiseen? Miten?
12. Oletko huomannut jotakin kehitettävää omissa viejän/seuraajan taidoissasi? Mitä kehitettävää olet huomannut?
13. Mikä on hyvää viejän/seuraajan taidoissasi, jotta yhteistyö seuraajan/viejän kanssa sujuu?

Kysymykset loppuivat tähän. Onko sinulla mielessäsi jotakin, jota haluaisit vielä tanssiin liittyen sanoa? Entä tähän haastatteluun liittyen?

LIITE 2: TALLENNUS- JA ARKISTOINTILUPALOMAKE

Tallennus- ja arkistointilupa

Olen tietoinen siitä, että Henna Ahonen on tallentanut

haastatteluni.

Annan luvan siihen, että

haastatteluni

luovutetaan Henna Ahosen Tampereen yliopistolle tekemää kandidaatintutkielmaa ja mahdollisia jatkotutkimuksia varten.

Tallennetta voidaan käyttää aineistona tieteellisessä tutkimuksessa ja siihen liittyvässä opetuksessa sekä Tampereen yliopiston luvalla muihin yliopiston toimiin liittyviin tarkoituksiin.

Kaikessa käytössä kiinnitetään erityistä huomiota haastateltujen yksityisyyden suojaan. Julkaistavassa materiaalissa ei mainita haastateltujen nimiä tai yhteystietoja.

Paikka _____ Päiväys _____

Allekirjoitus ja nimenselvennys _____